

Erdélyi Örmény Gyökerek füzetek

"Emlékek nélkül, népeknek híre csak árnyék..." (Vörösmarty Mihály)

A Budapesti Örmény Kisebbségi Önkormányzatok Társulása havonta megjelenő kiadványa

VI. évfolyam 59. szám
2002 január

A Budapesti Örmény Kisebbségi Önkormányzatok Társulásának tagszervezetei: a II. kerületi, VI. kerületi, IX. kerületi és XI. kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzatok, valamint az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

A Fővárosi Örmény Klub minden hónap 3. csütörtökén délután 17 órakor - hívtottan és hívatlanul mindenkit szeretettel vár klubdélutánjaira a Budapest V. Semmelweis utca 1-3. I. emeleti zeneterembe.

Nyilatkozat

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia december 11-13-i ülésén megütközését fejezte ki a Népszabadság c. napilapban december 10-én a 7. oldalon közölt interjú miatt, amelynek alcíme volt: „Miért maradt el II. Karekin katolikosz, az örmény egyházfő budapesti látogatása?” Az interjúban Meszrob Krikorian bécsi örmény ortodox érsek a valóságnak nem megfelelő és sértő állításokat közöl, félretájékoztatva a közvéleményt (olvasókat). - A katolikus örmény egyházközség Budapesten, az Orlay utcában 1970-ben ingatlant vásárolt magának kizárólag katolikus anyagi alapból, ezért nem felel meg az igazságnak, hogy „évtizedekkel ezelőtt közösen vásárolták”. (Dokumentumok megtalálhatók az Esztergom-Budapesti Érsekségen.) - Két évvel ezelőtt néhány nem katolikus örmény megalapította a „Magyarországi Örmény Egyházat”, amely bírósági bejegyzést kapott, és jogtalanul a katolikus örmény egyházközség épületét jelölték meg az új egyház központjaként. - A magyar állami vezetők kifejezték készségüket, hogy szívesen találkoznak az örmény egyházfővel, amennyiben a jogvitákkal terhelt Orlay utcai épületet nem látogatja meg. Mivel II. Karekin katolikosz ennek ellenére is az egyházi illetékesek értesítése nélkül az Orlay utcai katolikus örmény templomba szándékozott menni, a sértő magatartás miatt az állami vezetők elzárkóztak a hivatalos találkozástól. Ettől függetlenül a határőrségnek utasítást adtak, hogy minden körülmények között segítsék elő a katolikosz belépését az országba. - Paskai László bíboros nem kapott sem közvetlen, sem közvetett jelzést az örmény katolikosz látogatási szándékáról, sem tárgyalási tervéről, sem annak témájáról. Az interjú közli, hogy „egy fiatal pap ezen a héten érkezik Budapestre”. Sajnálatos módon ez megtörtént. Furcsa és erőszakos magatartás az örmény ortodox pap küldése és beköltözése a katolikus örmény egyházközség tulajdonát képező épületbe a tulajdonos és az illetékes katolikus főpásztor tudta és beleegyezése nélkül. Ebben a tényben a mai idők „templomfoglalását” láthatjuk.

Fáj és sajnáljuk, hogy II. János Pál pápa három hónappal ezelőtti nagyvonalú és testvéri örményországi találkozása után ugyanennek az örmény katolikosznak bécsi érseke sértő megnyilatkozással és intézkedéssel akadályozza a jó szándékú ökumenizmust, amelynek egyik alapja az igazságosság és a jog tiszteletben tartása. Bennünket továbbra is az a szellem vezet, amelyet II. János Pál pápa örményországi útján mutatott fel.

Budapest, 2001. december 13.

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia

MAGYAR KATOLIKUS PÜSPÖKI KONFERENCIA
CONFERENTIA EPISCOPORUM HUNGARIÆ

H-1071 Budapest VII., Városliget fasor 45.

Telefon: (361)342-6959, telefax: (361)342-6957

E-mail: pkt@katolikus.hu, Postai cím: 1406. Budapest, Pf. 79.

Az Esztergom-Budapesti Érsekség közleménye

Az Esztergom-Budapesti Érsekség a Budapesti Örmény Katolikus Lelkésztség javára történő befizetések elkülönítésére Budapest Örmény Katolikus Lelkésztség 11100908-19143138-37000004 elnevezéssel

számlát nyitott az Inter-Európa Bank Rt.-nél. A befizetésekhez ugyanilyen elnevezésű készpénz-befizetési csekkek készülnek napokon belül a hívek számára.

A csekkeket eljuttatjuk az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület elnökének, dr. Issekutz Saroltának, akitől át lehet venni.

Budapest. 2002. január 4.

Felhívás!

Mint az Esztergom-Budapesti Érsekség közleményéből kiderül, az Esztergom-Budapesti Érsekség - egyetértésben az örmény katolikus Pátriárka Óboldogságával - rendezni kívánja a Budapesti Örmény Katolikus Lelkészség ügyeit, köztük annak pénzügyeit is. Ennek szellemében külön számlát nyitott a Budapesti Örmény Katolikus Lelkészség javára történő befizetések, pénzadományok fogadására.

Kérjük lapunk olvasóit, hogy ha befizetési célzattal felhívást és csekket kaptak *P. Leszkovszki Pál* és *P. Vahan Hovagimian* aláírással, akkor **a levélhez csatolt csekket ne használják a befizetésekre, hanem a rövidesen egyesületünkönél hozzáférhető új csekket.**

Mint a közleményből kiderül, az új bankszámlán gyűjtött pénz felett nem a jelenleg törvénytelenül működő nem katolikus örmény egyháztanács, hanem a vitás ügyek rendezése után törvényesen kinevezett ideiglenes gondnokság, majd törvényes választással létrehozott Egyháztanács és a plébános fog rendelkezni.

Kérjük, jelezze levélben, vagy telefonon hogy ilyen csekket igényel, és azt postán megküldjük Önnek.

dr. Issekutz Sarolta
Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület elnöke

Templomfoglalás a XX. század végén

Több mint négy éve furcsa „játék” folyik a Budapesti Örmény Katolikus Lelkészség körül. Ennek ingatlana, templomunk, múzeumunk körül... a benne felhalmozott adományok, kincsek, emlékek körül...

Közben kavargnak a meghatározások és elnevezések: katolikus, örmény, magyarországi, ortodox, apostoli... Megtévesztő. Akadnak ismétlődő nevek, olyan személyeké, akik hol ilyen, hol más színben bukkannak fel. Ez is megtévesztő. A közvélemény elbizonytalanodik és legyint: bizonyára felekezeti villongásokról van szó! Vallási türelmetlenségről van szó! Így aztán azok (többnyire a magyarörmények), akik arról beszélnek, hogy „nem az övék, a miénk!”, lassanként már a szűkkeblű gyűlölködők képében tűnnek fel - legalábbis így tüntet fel minket a másik oldal. De ki és mi az a „másik oldal”?

A szélesebb magyarországi közvélemény már-már elkönyvelte magában: örmény viresaft... Pedig még nem is olyan régen (és évszázadok óta!) ez a közvélemény elismeréssel és megbecsüléssel tekintett az örmény származású magyarokra. És megértéssel, segítőkészen befogadta a néhány tucatnyi, újonnan bevándorló, Örményországból érkező örményt.

Mi történt hát?

Lapunk jelen száma összefoglaltan mutatja be mindazt, ami eligazít a kérdésben.

1999 tavasza óta folyik a harc, hogy az új alakulat, amely magát *Magyarországi Örmény Egyháznak* (MÖE) nevezi, vegye le a kezét Orlay utcai, örmény katolikus plébániánkról, templomunkról.* Hítelveikről semmit sem tudni, ám a Fővárosi Bíróság 1998 novemberében a 124 alapító tag kérelmére hipp-hopp bejegyezte ezt az „egyházat”... egyenest az Orlay utcai örmény katolikus templom címére!

Az egyházközségi tanács tagjai: *dr. Moldován Kristóf* elnök (igen, az a Moldován Kristóf, aki Kádár Dániel atya idején, 1958-ban az Örmény Katolikus Egyházközség Képviselőtestületének egyik tagja, majd az alakuló ülés után a Hitbuzgalmi Szakosztály, valamint a kápolnaépítő bizottság tagja volt!), elnökhelyettesek: *Avanesian Alex* és *dr. Peltekian Aram*. Jegyző: *Simon J. Zaven*, aljegyző: *dr. Garaguly István*, pénztáros: *Göcseján Antalné*, önkormányzati és egyházi összekötő: *Rudas Valéria*, gazdasági gondnok: *Nazarjan Hamlet* és *Penyáskó Imre*, a számvizsgáló bizottság tagja: *ifj. Göcseján Antal*, a lelkipásztori bizottság tagja: *Károlyi Zsaszmen* és az azóta elhunyt *dr. Zakariás Richárd*, egyházi szóvivő: *Hutterer Ingrid*, vidéki képviselők: *Sólyomvári György* és *dr. Malhazian Armen*.

Ők és az általuk képviselt Magyarországi Örmény Egyház **nem katolikus**, a katolikus örményekhez semmi közük. Aki ugyanis közülük katolikus volt, az új egyház alapításával önmagát kizárta a Katolikus Egyházból (lásd a csillag alatt felsorolt irodalomban *Dr. Csordás Eörs* kanonok előadását.) Amikor arra

hívják fel, hogy adjuk adónk 1%-át a Magyarországi Örmény Egyház javára, gondoljunk arra, hogy ezzel nem a Magyarországon honos Örmény Szerződésű Római Katolikus Egyházat támogatjuk, (amely a Római Katolikus Egyház rész-egyháza), mert ahhoz a nyilatkozatot a **Magyar Katolikus Egyház technikai számára** kellene küldenünk...!

Miért alakult ez a Magyarországi Örmény Egyház? (Ügyesen kitalált elnevezés! Sokan észre sem veszik, meg sem kérdezik, hogy milyen? „Örmény”...! De **keleti? Nyugati?** „Magyarországi Örmény „... azt sugallja, hogy mindenki, aki Magyarországon él és örmény származású... ide „tartozik”. De nem!)

Az új képződmény alapszabályából kiderül, hogy gazdasági megfontolásból hozták létre. Kimondatott egyebek között: más egyházakkal egyesülhet, vagyonát átadhatja az új egyház tulajdonába.

Csupán azért kell új egyházat alapítani, hogy utána egyesülni lehessen egy másik egyházzal? Miféle vallás ez?

És miféle vagyona lehet a hirtelen alakult „egyház”-nak? Hiszen a mi, örmény szerződésű római katolikus egyházunk tulajdonába költözött be, oda jegyeztette be magát, jogtalanul! És gyakorlatilag birtokában tartja a templomot a múzeumi tárgyakkal, levéltárral, könyvtárral együtt, jogtalanul!

Vagy: lehet-e ebben az új egyházban a hitélet irányítója Vahan Hovagimian plébános, amint azt az új egyház alapszabályában olvassuk? Hiszen őt a Rómához tartozó Bécsi Mechitarista Rend küldte ide, hogy a római katolikus örmények lelki gondozását ellássa!

Egy ideig annyit láttunk csupán, hogy a két „egyházfő”, *Avanesian Alex* és *dr. Moldován Kristóf*, valamint csapatuk gazdasági és más célokból manőverezni kezd.

Ez az „egyház” akadályozta meg 2000. október 1-én, hogy a Budapesti Örmény Katolikus Plébánia helyiségeiben zárt körben találkozhassunk egyházi vezetőinkkel; ez hívta ki ellenünk a rendőrséget, amikor határon innen és túl élő katolikus magyarörmények a III. Konferencia ünnepi szentmiséjén együtt szerettünk volna ünnepelni. (Lásd az elején már csillag alatt jelzett lábjegyzetünket a számos, nyilvánosságra hozott dokumentumról, beszámolóról és véleményről.)

Minderre felhívtuk az „alapító tagok” figyelmét, közzétettük a 124 ember névsorát. Többen közülük hivatalos feljelentést tettek az „egyház” szervezői, vezetői ellen. A Magyarországi Örmény Egyház létrehozói ellen a büntetőeljárás jelenleg nyomozati szakaszban, lassan, de folyik.

Az elmúlt év november 20-án elterjedt a hír, hogy 21-én hazánkba érkezik az ortodox (apostoli) örmények egyházi vezetője, az ecsmiadzini katolikosz. (A „katolikosz” elnevezés kissé megtévesztő, mert semmi köze a katolikusághoz. Az se tévesszen meg senkit, hogy az ecsmiadzini katolikosz címe „minden örmények katolikosza” - az örmény katolikusokra ez legkevésbé sem vonatkozik.)**

Magyarországon nem volt és nincs ortodox örmény egyház. Mégis, számunkra, magyar anyanyelvű örmény szerződésű római katolikus, református, stb. vallású magyarörmények számára is fontos lett volna megismerni az ősi örmény egyház vezetőjét. Az Országos Örmény Önkormányzat vezetői ettől a lehetőségtől minket eleve elzártak. A tervezett találkozóra csak örmény nyelvű meghívót küldtek néhány kiválasztottnak - de nekik is csak az utolsó pillanatban. Ezért tiltakoztunk a Magyar Távirati Irodához eljuttatott nyilatkozatban (lásd lapunk további részében). Hiszen mi évek óta küzdünk templomunk visszaszerzéséért és hitéletünk helyreállításáért s erről szerettük volna tájékoztatni az ortodox örmény katolikoszt.

A katolikosz végül is nem jött... Nem is akart? Vagy jött volna, de nem akart a katolikus örményekkel, a Magyar Katolikus Egyházzal találkozni? (Lásd lapunk első oldalán a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia nyilatkozatát.)

Pedig milyen szép lett volna, ha olyasmire kerülhetett volna sor, mint amit több mint egy évszázada, a *Magyar Szalon* című lap 1893. októberi száma ír le. A szamosújvári örmény katolikus küldöttek, *Bárány Lukács* szamosújvári lelkész és *Novák György* lelkész *Crimian Mgtics* 141-ik katolikosznak bécsi látogatása alkalmával ezt mondták:

„...*Mi magyar örmények Szent István hatalmas koronájának védelme alatt elégedetten és boldogan élünk, élvezzük a szabadságot és az összes polgári jogokat. Forrón óhajtjuk, hogy vajha testvéreink Arméniában megtalálnák ugyanazt a boldogságot, melyet mi Magyarországon élvezünk és kivívhattak ugyanazokat a szabadságjogokat és jogokat.*

A katolikosz reszkető hangon a következőket mondta:

...*Ti vagytok, testvéreim az elsők, akik sok örmény nevében azt jelentitek: mi helyzetünkkel, sorsunkkal meg vagyunk elégedve! Az Isten áldása legyen azon az országon, a melyben olyan boldognak érzitek*

magatokat! "

Cselingárián Jakab számol be erről, érdemes emlékezetünkbe vésnünk.

Hihetetlen a 20-ik század végén elkövetett templomfoglalás! A MÖE kisajátítja a katolikus templomot, kizárólagos tulajdonaként bánik az épülettel és a múzeummal, megakadályozza a hitéletet. Politikai és gazdasági hatalom megszerzésére használja ki azokat a lehetőségeket, amelyek az örmény nemzeti kisebbség számára nyílnak Magyarországon! A jóhiszeműsége épít, a magyarországi történelmi örménység jó hírnevére. A hitélet szentségét mocskolja be, ugyanakkor bemocskolja valamennyi örmény tisztességét, nemcsak a magyarörményekét.

Ezt a jó nevet, őseink jó nevét, a mi örökségünket lopja el és sározza be.

Mindebben évek óta segédkezik a sajtó, a jobb- és baloldali egyaránt. Vélhetően nem rosszindulat, hanem megbocsáthatatlan tájékozatlanság vezet. Vagy félrevezetik.

A katolikosz „meghiúsult” látogatásának sajtóvisszhangja felhívta a nagyközönség figyelmét, hogy hazánkban valami nincs rendben az örmények között, akiknek országa a világon elsőként lett keresztényé... és éppen a hitélet, az egyház, a templom körül nincs rendben!

Jelen számunkban olvasható a Magyar Nemzet egyoldalúságról árulkodó híradása, amelyben elhangzik az a hazug vád is az új egyházat alapító Avanesian Alextől, miszerint a Katolikus Egyház Magyarországon üldözi az örményeket. (A tolvaj kiált „fogd meg!”-et!)

A Népszabadságnak adott interjúban pedig az ortodox örmény egyház bécsi püspöke, *Krikorjan* nyilatkozik megdöbbenően: ők évek óta tudnak az Orlay utcai templom tulajdonlása körüli vitákról, amelyet békésen kívánnak rendezni...!?

De mi köze a hirtelen alakult Magyarországi Örmény Egyháznak, vagy a Magyarországon nem is létező Ortodox Örmény Egyháznak a Budapesti Örmény Katolikus Lelkészség által vásárolt ingatlanhoz, amely jelenleg is e lelkészség tulajdonát képezi? Mi köze az általunk, apáink által felépített örmény szertartású római katolikus templomunkhoz? Lehet itt tulajdonjogi vitáról beszélni? (Ezzel kapcsolatosan ajánljuk a jelen számban közölt 1958-as jegyzőkönyvet, amely az Örmény Katolikus Egyházközség képviselőtestületének újjáalakuló üléséről készült.)

Új egyházat, persze, lehet alapítani... de nem így, törvénytelenül elfoglalva más ingatlanát, mint azt a MÖE tette.

S akkor jön az Ortodox Örmény Egyház, hogy békésen rendezzen... mi ez, talán jószolgálati igyekezet? Hát... lássuk:

A hazai örménységet különösen megdöbbenette a bécsi örmény ortodox püspök kijelentése, hogy itteni hívei kérésére - akik egyenlőek a Magyarországi Örmény Egyház tagjaival! - haladéktalanul ortodox papot küld Budapestre. Az ortodox pap meg is érkezett a katolikus templomba, amely fölött az esztergomi érsek az illetékes!

Keleti rablómegoldás?

Szerencsére a Velencei Mechitarista Rend és a Keleti Kongregáció segítségével a betolakodót sikerült eltávolítani. (Ismételten felhívjuk a figyelmet a lábjegyzetben közölt magyarázatra: a római katolikus örmények rítus vonatkozásában XIX. Nersesz Bedrosz pátriárka alá tartoznak, aki a vatikáni Keleti Kongregáció tagja.)

Most egyértelműen kiderült, hogy a Magyarországi Örmény Egyház és főnökei mindenkit félrevezettek: a *hazai örménységet*, a *magyar adófizető állampolgárokat*, a *Bécsi Mechitarista Rendet*, de a bécsi és az ecsmiadzini *Ortodox Örmény Egyház vezetőit* is.

Ismételjük: a magyarországi, történelmi örménység több évszázadon át, egészen a jelenig jó hírnevet, becsületet vívott ki magának, és az örménységnek általában. Ezt az „egyházalapító” besározta. Ilyen ember nem méltó arra, hogy bárkit képviseljen - s ezt a hazai örménység tagjainak, de az állami szerveknek is tudomásul kell venniük.

A törvényesség mindenkit kötelez, nemzeti, kisebbségi hovatartozástól függetlenül. A tisztesség követelménye is egyformán vonatkozik mindenkire a hazában és a nagyvilágban.

dr. Issekutz Sarolta

* Lapunk ezzel kapcsolatos anyagai: „Mi van az Orlay utcában?” - 1999. június; Fancsali János: Oldások és kötések - 1999.

július; „Otthon akarunk maradni!” és Nyilatkozat - 1999. augusztus; „Miatyánk, aki a cégünkben vagy” dcs - 2000. február; Ügyek, vádak, erkölcsök - 2000 március; Dr. Paskai László bíboros válaszlévele, dr. Issekutz Sarolta cikke, valamint id. Aján Gergely: Igen tisztelt Atyák! - 2000 április, Dr. Csordás Eörs előadása a budapesti, III. Örménymagyar Konferencián, Balogh Jenő: Gondolatok egy mise és egy múzeumlátogatás körül - 2000 október; Avanesian Alex feljegyzése, Fancsalí János: Egyetlen kérdés - 2000. december; „Repedések” - 2001. február; „Ami a Szabadság című újságban megjelent tényszerű beszámolóból kimaradt”, „Vétkesek közt cinkos, aki néma” - 2001. augusztus; Semjén Zsolt államtitkár beszéde a IV. Örménymagyar Konferencián - 2001. október; Levél dr. Semjén Zsolt államtitkárnak - 2001. november.

** Az örmény katolikus pátriárka, XIX. Nerszesz Bedrosz, Bejrutban székel. A rítus vonatkozásában hozzá tartozik a hazai örmény katolikusság. A pátriárka tagja a Keleti Kongregációnak, amely a római pápa fennhatósága alatt működik.

ARMENIA magyar-örmény havi szemle (Szamosújvár) 1890. októberi száma

Történetünk koronájának drágakövei

Jelen füzetben hű fordításban azon nevezetes, s eddig senki által közzé nem tett oklevelet nyújtom, mely az eretnek örmény nemzetnek a római anyaszentegyházzal még a leáldozó XVII. században, tehát mindjárt szeretett hazánkba való költözése után történt uniójának eddig teljesen nem tisztázott történetére a legtündöklőbb fényt veti s azt teljesen tisztába hozza...

Nagyságos és Méltóságos Urak, Erdély Kormányzói és Felügyelői!

Nagyságtok alulírott szolgálai a legalázatosabban kinyilvánítjuk, a mennyiben ezen 1692. év június hó 15-én, örmény időszámításunk szerint pedig 1141 év június 5-én*) egy részről főtisztelendő *Virzirescus Oxendius* püspökünk és a mindnyájuk fölé magasztalt római pápa Ő szentsége helynöke, más részről pedig az örmények papjai, névleg *Náschun János* és *Álács András*, visszatérve a kolozsvári országgyűlésről ide Beszterczére, Nagyságtoknak Kolozsvártt június 1-én kelt és az örmények ezen ügyében már harmadszor kiadott határozatát nekünk felmutatták és mely határozatukkal azt óhajtanák tudni, hogy mit jelentenek és hogyan értendők a gyergyói szerződésünkben** előforduló ezen örmény szavak: (*Miér hájrenágán hávádovén*)?

Mi tehát ezennel örmény betűkkel ugyan, de, de nehogy további értelmezésre szükség legyen, latin nyelven feleletül adjuk, hogy a fenemlített szavak értelme ez: maradjunk meg őseink törvényei mellett; azaz tartsuk meg azon böjtnapokat, húsételeket, ünnepeket, egyházi énekeket, ugyanazon régi naptárt, egyházi öltönyöket s papokat, minők örökségképen őseinktől ránk szállottak; és pedig maradjunk meg ezek mellett a legszigorúbban, sem hely, sem idő ne késztesen bennünket ezekben a legkisebb változtatásra. Így tartottuk mi ezeket úgyis mind e mai napig, így tartotta s tartja ezt püspökünk is, főtisztelendő *Virzirescus Oxendius* s még a római pápa Ő szentségének parancsa sem bátorítá őt fel arra, hogy minket az ellenkezőjére bármiként kényszerítsen.

A hitágazatok egyéb pontjaiban azonban az összes jó keresztény pápistákkal (így!), a katolikus lengyel, német és minden keresztény nemzettel egyöntetűleg azt hisszük és valljuk, a mit a római anyaszentegyház hisz és vall. Hiszünk ugyanis az egy Istenben és a teljes Szent-Háromságban, az Atya, Fiú és Szent-Lélekben; hiszszük, hogy mindhárman egy természetűek, végtelen örökkévalók s ugyanazon egy tisztelet és imádás illeti meg őket. Hiszszük, hogy az Isten fia, a valóságos Isten, a szűzanya Máriától való megtestesülése által valóságos emberré lett és pedig nem olyképen, hogy akár az Istenség, akár az emberi természet benne elkülönítve, avagy embersége Istenségével és Istensége emberségével összevegyülve lett volna; hanem mindkettő egyesült Krisztus személyében, ki érettünk született, meghalt a kereszten, harmadnapon halottaiból feltámadott, felszállott a mennybe, ül az Atya jobbján, el fog jönni az élők és holtak megítélésére s kinek uralma soha sem fog véget érni. Hiszünk a Szent-Lélekben, ki ugyanazon természettel, hatalom- és uralommal bír, kit ugyanazon tisztelet és imádás illet meg, mint az Atyát és Fiút és ki az Atyának a Fiú s Fiúnak az Atya iránt való végtelen és örökké való szeretete gyanánt minden időben és helyen mindennel bír, a mi s mintegy a Szent-Háromságnak befejezettsége.

Hiszünk az egy, szent katolika és apostoli Egyházban. Hiszszük a hét szentséget, örményül (*Jothén chorhurt jégégheczo*) s hiszszük, hogy Jézus, a mi Istenünk alapította s rendelte ezeket az anyaszentegyház részére. Egyik szentség ezek közül a *kereszttség*, örményül (*Mégérduthiun génunkh*) és hiszszük, hogy ez az Ádám-tól reánk szállott bünt lemossa és kiszabadítván bennünket az ördög és halál fogságából, Isten fiaivá újjászüli s hogy kereszttség nélkül üdvözülésnek nincs helye. A második szentség a

bérmálás, mely örményül (*Myron* vagy *Trosmén*) és hisszük, hogy ezen szentség a szent chrysmával (olaj) való megkenés által a keresztény lelket az ördög incselkedései ellen megerősíti s bizonyos különleges jegyével azt Krisztus katonájává avatja fel. Harmadik (t.i. szentség) a *liturgia*, azaz a *Szentmise-áldozat*, örményül (*Bádarákh*) és hisszük, hogy miután a pap a felajánlottak fölött Krisztus szavait elmondja, azok, mik csak előbb kenyér és bor valának, azonnal és közvetlenül a mi Urunk Jézus igazi teste és vérévé válnak és lesznek s a kenyérből és borból mi sem marad fenn, csak is az Úr igazi teste és vére és pedig az, mely jelenleg a mennyekben van s ül az Atya jobbján és hogy ezen testet és vért esszük és isszuk, valahányszor áldozunk.

Negyedik a *gyónás* szentsége, örményül *Chostovánuthiun**** és hisszük, hogy az ember a keresztség után elkövetett bűnének csak azon esetben nyeri meg bocsánatát, ha azt e szentségben a papnak meggyónja; hogy a pap a gyónó bűneit Istentől nyert hatalmánál fogva bocsátja meg és hogy a pap által e földön feloldozott és megbocsátott vétkek Isten előtt a mennyekben is fel vannak oldozva és meg vannak bocsátva.

Ötödik az *utolsó kenet*, örményül (*Vércsi odzumén*). Hatodik az *egyházi rend*, örményül (*Gárk Káhánájuthián*) és hisszük, hogy csak is ezen szentség részesíti a keresztény lelket a papság azon különös jellegében, melynél fogva az a szentmise-áldozatot élőkért és holtakért bemutathatja s a gyónásban a bűnök alól feloldozhat. Hetedik szentség a *házasság*, örményül (*Bészág*) és hisszük, hogy az ezen szentség által egybekötött két személy, míg mindkettő életben van, többé szét nem választható.

Ezen szentségeken kívül hiszünk a Mennyek országában a jók és a pokolban a rosszak számára. Hiszük, hogy a szentmise-áldozat, alamizsna, ájtatos tettek, böjt és az egyház imái nemcsak az élőknek, hanem még a holtaknak is üdvösek; de ez utóbbiakra nézve csak azoknak, kik könnyebb (bocsánandó) vétkekben múlva ki Isten igazságosságának csak ideiglenesen vannak alávetve. Hiszük, hogy a szentek mennyei esedezései nekünk e földön hasznosak és ép ezért őket a mennyekben, szent ereklyéiket pedig a földön tiszteljük, képeiket tisztelettel illetve oltárainkra helyezük s Isten előtt a mennyekben őket közbenjáróinknak tekintjük.

Hiszünk a szent keresztségben, melynek jele bennünket sok bajtól megóv. Hiszünk Istennek anyjában, a Boldogságos Szűz-Máriában, ki szeplőtelenül fogantatott; ki a Szent-Lélek által foganta és szülte meg szülöttjét, az Istennek fiát; ki miként a szülés előtt, úgy azután is szűz maradt; ki mint Istennek kiválasztottja testtel és lélekkel vitetett fel a mennybe és ott az összes angyalok és szentek fölé helyezve és megkoronázva, mint az összes teremtmények Királynője és Úrnője szerepel. Méltán tiszteljük tehát őt és dicsőítjük, kisebb tisztelettel ugyan mint Istenünket, de nagyobb, mint az összes angyalokat és szenteket. Hiszük a szentírást is; a zsinatok és az anyaszentegyház törvényeit, nem különben mind azt, mi a fenn leírtakkal megegyezik, kész-örömet megtartjuk.

Megvalljuk azonban egyszersmind azt is, hogy mi a következőket jószántunkból csak is azért fogadtuk el, nehogy a római pápa Ő szentségével s Szent egyházával ellenkezésbe jöjjünk, úgymint: hogy papjaink a szent kehelybe néhány vízcseppet öntsenek; hogy azután, az Istentől mindenek fölé magasztalt római pápa Ő szentségét, mint az összes kereszténység fejét, tiszteljük és ünnepi imáinkban ő róla megemlékezünk, s csak ezért kértünk őtöle püspököt.

Az összes itt előadottakat megtettük s meg is tartjuk, jóllehet őseink azt meg nem tették, sem meg nem tartották. Csak a valóságról nyilatkozunk tehát s hogy e nyilatkozatunknak annál nagyobb hitele legyen, kiadtuk jelen oklevelünket Beszterczen 1692. június 20-án, az örmény időszámítás szerint pedig 1141. június 10-én kérve mi itt egybegyűltek Bíránkat, hogy azt papjaink, nem különben idősb esküdteink közül választott 3-3 egyénnel mindnyájunk nevében aláírni s pecsétjükkel megerősíteni szíveskedjenek.

Én + P. András Én + Jakab bíró Én + P. János Én + Nasturius Én + P. Ámirá Én + Andronicus
Én + Arczas

Mi alólírottak is 1692. áugosztus 30-án, örmény időszámításunk szerint pedig 1141. áug. 20-án ezen átolvasott s hitünk és uniónk pontjairól szóló oklevélben közöltek az igazságnak teljesen megfelelőeknek s megállapodásunkkal mindenben megegyezőknek ismerjük el és ép azért az összes örmények királybírójával egyetemben azt aláírjuk s pecsétünkkel megerősítjük. Beszterczen k. m. f.

Én + P. Pál szépvizi plébános Én + P. Mihály felfalvi plébános és az összes örmények főesperese
Én + Lukács bíró átolvastam s az abban foglaltakat valóknak ismertem.

Közli ezen napfényre hozott eredeti oklevelet:

Dr. Temesváry János
az aradi királyi főgimnázium tanára

* 1141+551=1692

** vagy az oklevél szavait használva „in contractu nostro Giurgioviensi”

*** e szentség neve az oklevélben örmény betűkkel nem fordul elő.

Újévi üdvözet

„Ez az újesztendő nagy bőséggel folyjon,
Szomorúság a házunkra ne szálljon,
Hanem a jó Isten sok jókkal megáldja,
Égi harmatjával virágozza
Jézus neve dicsértessék!,,

Déllő, Székelyföld,
Bálint Sándor gyűjtése

II. Karekin katolikosz Magyarországi látogatásának elmaradásával kapcsolatosan a hazai történelmi örménység nevében az MTI-nek eljuttatott nyilatkozat

A hazai történelmi örménység nyilatkozata

Az örménység 330 éve települt be tömegesen Erdélybe, Magyarországra, több évszázados menekülésük végállomására, hazánkba. Jelenleg létszámuk kb. 15 ezer főre tehető. Ezen magyar anyanyelvű, örmény szertartású római katolikus, református örménység az un. magyarörmények, akik örmény gyökereiket, kultúrájukat és hagyományaikat ápolják, szoros kapcsolatot tartanak fenn Erdélyben maradt kb. 10 ezer főnyi társaikkal, civil szervezeteikkel. Társadalmi elfogadtatásuk évszázadok óta kimagaslóan elismert.

A XX. század végén betelepült örmény anyanyelvű örmény kisebbség létszáma kb. 100-200 főre tehető hazánkban, akik többsége szintén ápolja kultúráját, beilleszkedni kívánnak választott hazájuk társadalmába. Vallásukat tekintve - amennyiben megkereszteltek - az örmény apostoli egyházhoz tartoznak. Templomuk, imahelyük nem ismert.

A hazai történelmi örménység szükségesnek tartja az alábbi nyilatkozatot megtenni az őket képviselő civil szervezet és az örmény kisebbségi önkormányzataik által.

A Magyar Állam demokratikus kisebbségvédelmének köszönhetően alakulhattak meg nagyszámú helyi örmény kisebbségi önkormányzataink az ország különböző helyein, valamint a főváros kerületeiben, anyagi hozzájárulást biztosítva működésükhöz.

A történelmi magyarörménység kisebbségi önkormányzatai és civil szervezete (Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület) társadalmi támogatottsága igen jelentős, kapcsolattartása a közösséggel rendszeres határon belül és kívül.

A Magyar Állam jelentős anyagi támogatása következtében mód nyílt úgy a magyarörmény, mint az örmény anyanyelvű szervezetek kulturális, hagyományőrző, nyelvapoló tevékenységére, az örmény identitás erősítésére, a nemzetközi kapcsolatok ápolására.

1999-ben megalakult ugyan az Országos Örmény Önkormányzat Avanesian Alex elnökletével, azonban kezdettől fogva működése törvénytelen, nem közösségi döntésen alapul, a hazai örmény közösségnek nincs beleszólása és tudomása tevékenységéről. A magyar anyanyelvű örménységet teljesen kirekesztette, nyilatkozataiban is kijelentve, hogy nem örmények, csupán az etnobiznisz miatt vállalják fel az örménységet.

Avanesian Alex elnök és néhány fős tanácsadó testülete tevékenységének köszönhetően hazánkban az örménység társadalmi elfogadtatása veszélyben van, amely miatt a hazai történelmi örménység, a magyarörmények már tiltakozásukat fejezték ki és segítséget kértek úgy a hazai állami szervektől (NEKH, Kisebbségi Jogok Országgyűlési Biztosa), mint az európai örmény szervezettől, *Jivan Tabibian* örmény nagykövet úrtól, valamint a Magyar Katolikus Egyháztól, az örmény szertartású római katolikus egyházi elöljáróságoktól.

Az elnök és szűk köre a hazai örmény anyanyelvű örménység egy csoportját, valamint nem örmény származású személyeket is félrevezetve 1998. novemberében létrehozott egy *Magyarországi Örmény Egyház* nevezetű szervezetet, amelynek nevében már megalakulása előtt nyilatkozatokat tett, ingatlan és egyéb jogügyleteket kötött törvénytörő módon. Ezen egyház elnökhelyettese *Avanesian Alex*, az országos elnök. Ez az egyház önhatalmúan székhelyként bejelentette magát az örmény szertartású római katolikusok Budapest XI. Orlay utca 6. szám alatt fekvő ingatlanába, elfoglalva templomukat, múzeumukat, könyvtárukat és levéltárukat, kizárva onnan a Magyar Katolikus Egyházat és a 64. részegyházát képező örmény szertartású római katolikusokat. Az ügyben a Fővárosi Főügyészség megindította a nyomozást (T.206/2000), amely jelenleg is folyamatban van.

A hazai magyarörménység a Magyarországi Örmény Egyház bitorlása ellen segítségért és védelemért folyamodott a Magyar Katolikus Egyházhoz, valamint a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumához és kérték a XI. ker. Orlay u. 6. számú ingatlan, valamint a nemzeti örökségünk részét képező múzeum, könyvtár állami védelem alá helyezését. Ingatlana védelmében és hitélete megakadályozása miatt segítségért folyamodott továbbá a Velencei Mechitarista Rendhez, a bejrúti örmény katolikus Pátriárkához, a vatikáni Keleti Kongregációhoz, valamint Jivan Tabibian nagykövet úrhoz.

Sajnálattal állapítottuk meg, hogy II. Garekin Katolikosz magyarországi látogatásáról közösségünk semmilyen értesítést nem kapott, bennünket az országos vezetés értesítésre sem méltatott. Csupán néhány örmény anyanyelvű testvérünk kapott örmény nyelvű meghívót, azt is aláírás nélkül az utolsó nap. Sajnálattal állapítjuk meg, hogy a Katolikosz látogatásának szándékát nem hozták nyilvánosságra, hogy a hazai örménység megismerhesse az ősi örmény egyház, az Örmény Apostoli Egyház vezetőjét, tájékoztathassa a hazai örménység hitéleti problémáiról. Ugyanígy nyilatkoztak örmény anyanyelvű testvéreink is, akik szerették volna tájékoztatni az egyházfőt a saját testvéreiktől elszenvedett sérelmeikről.

Óhatatlanul felmerül a kérdés, hogy az egyházfő látogatásának meghiúsulása nem a fentiek meghiúsítása érdekében történt-e, politikai célzattal, hazánk lejáratásának szándékával.

Közösségünk úgy határozott, hogy kirekesztettségünkről, az örmény szertartású római katolikus ingatlanunk és hitéletünk elleni támadásról, a hazai örménység történelméről és kultúrájáról a Katolikoszt levélben értesítjük, kérve segítő közreműködését.

Avanesian Alex törvénytelen magatartása, felelőtlen viselkedése következtében a hazai örménység többévszázados pozitív megítélése veszélybe került. Nemcsak hazai, hanem nemzetközi vonatkozásban is félreinformálja a közvéleményt a médiumok felhasználásával a kül- és belföldi kapcsolataiban, de félreinformálja a hazai állami, kisebbségi szervezetet, szervezeteket, az Örmény Köztársaság vezetését, az apostoli örmény egyházat is. Magatartásával nem a hazai örménység érdekeit képviseli, legyen az magyar, vagy örmény anyanyelvű. Kirekeszti a közösséget az érdekképviselőből, megakadályozza érdekérvényesítését.

Budapest 2001. november 23.

Aláírók:

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület Dr. Issekutz Sarolta elnök sk. pecsét
Budapest Főváros II. ker. Örmény Kisebbségi Önkormányzat Zakariás Antal Dirán elnökhelyettes sk. pecsét
Budapest Főváros VI. ker. Örmény Kisebbségi Önkormányzat Wertán Zsoltné elnök sk. pecsét
Budapest Főváros IX. ker. Örmény Kisebbségi Önkormányzat Dr. Borszéki Béla elnök sk. pecsét
Budapest Főváros XI. ker. Örmény Kisebbségi Önkormányzat Szongoth Gábor elnök sk. pecsét
Budaörsi Örmény Kisebbségi Önkormányzat Fancsali János elnök sk. pecsét
Siófoki Örmény Kisebbségi Önkormányzat id. Aján Gerő elnök sk. Pecsét

Népszabadság 2001. december 10.

Talán majd legközelebb

Miért maradt el II. Karekin katolikosz, az örmény egyházfő budapesti látogatása?

Mint arról lapunkban már hírt adtunk, novemberben kútba esett „az örmények pápájának” magyarországi látogatása. Az 1700 évvel ezelőtt alapított örmény keresztény egyház vezetője, II. Karekin katolikosz

azokban a napokban Ausztriában vendégeskedett, a bécsi érsekség által a keleti egyházakkal meglévő kapcsolatok ápolására és erősítésére létrehozott Pro Oriente Alapítvány meghívására. Logikusnak látszott, hogy a messzi Kaukázusból érkezett főpap közép-európai tartózkodását magyarországi látogatásra is felhasználja. Ezt szorgalmazták mindenekelőtt a hazai örmény önkormányzat vezetői, továbbá a pannonhalmi főapát (aki néhány éve az örmény vallási központban, Ecsmiadzinban járva még a mostani katolikosz elődjét hívta meg az apátságba), s bár állami szinten is komoly előkészületek történtek, az utolsó pillanatban Budapest lemondta a látogatást. A szokatlan fejleményről kérdeztük az örmény ortodox egyház közép-európai képviselőjét. *Meszrob Krikorian* érsek bécsi székhelyén nyilatkozott a Népszabadságnak.

- Mit tud ön a magyarországi látogatás előkészítéséről? Ki volt tulajdonképpen a meghívó?

- Jómagam az előkészületek tevékeny részvevője voltam. Bő egy éve, 2000. szeptember 21-én Budapestre utaztam, mert ottani híveim úgy tájékoztattak, hogy kormányuk nagy érdeklődést tanúsítana Öszentsége magyarországi meghívása iránt, sőt, hajlandó lenne öt államfőnek kijáró keretek között fogadni.

- Az említett hívek alatt ön azokat érti, akik Magyarországi Örmény Egyház néven 1998-ban vallási közösséget hoztak létre?

- Igen, s az örmény apostoli egyház részéről én vagyok a feljebbvalójuk. De én irányítom Bécsből Ausztria mellett a Skandináviában, Csehországban és Szlovákiában élő híveinket is. Visszatérve azonban a szervezésre: találkoztam az egyházi ügyekben illetékes államtitkárhelyettessel, Semjén Zsolt úrral és néhány munkatársával, s megbeszélésünkön többször is elhangzott, mennyire óhajtja Budapest ezt a látogatást.

- De ezek szerint nem a magyar kormány hívta meg a katolikoszt.

- Nem, de miután értesültek II. Karekin bécsi látogatásáról, számomra a beszélgetésünkből egyértelműen az csengett ki, hogy ezt a kínálkozó lehetőséget nem szeretnék elmulasztani. Kilátásba helyezték az államfői szintű fogadtatást, a parlament felkeresését is.

- Szerepelt-e a forgatókönyvben találkozó a magyarországi örményekkel? Ezt azért kell megkérdezni, mert az örmény származású magyarok egyes képviselői - akik néhány év óta rossz viszonyban vannak az országos önkormányzatuk vezetőivel - utóbb azt panaszolták, hogy kihagyták őket az előkészületekből.

- Az önkormányzat vezetői, akik végig jelen lettek volna a hivatalos program eseményein, azt jelezték, hogy külön is szerveznek egy találkozót az örmény kulturális központban, s oda valamennyi csoport képviselőit meghívják. Azok ugyanis, akiknek ősei 300 évvel ezelőtt vándoroltak el szülőföldjükről, s előbb Erdélyben, később a mai Magyarországon telepedtek le, már nem tartoznak az apostoli egyházhoz, a római pápa fennhatóságát ismerik el, ugyanakkor saját szertartásrendjük szerint élnek hitéletüket. De meggyőződésem szerint az ő számukra is emlékezetes maradt volna a találkozó az örmény történelmi egyház főpásztorával.

- A „régii örmények” azt is nehezményezik, hogy az Orlay utcai templomot - amely az esztergom-budapesti érsekség felügyelete alá tartozik - az országos önkormányzat vezetői, Alex Avanesian elnökkel az élen kizárólagos birtokukba vették, s a szent hely hovatarozása körül azóta is dúl a vita közöttük. Mit tehetett volna ebben a helyzetben a katolikosz az indulatok lecsillapítására?

- Ezt a budapesti templomot a Magyarországon élő örmények évtizedekkel ezelőtt közösen vásárolták, s nemcsak a római pápát egyházfőjüknek elismerők, de az én közvetlen vezetésem alatt álló hívek felmenőinek a pénze is benne van, amit dokumentálni lehet. Ők kifejezték óhajukat, hogy időről időre örmény nyelven, az apostoli egyház szertartására is legyen itt lehetőség. Ezt én tudomásul vettem, és intézkedtem annak érdekében, hogy egyházunk küldjön papot magyarországi híveinkhez. Erőfeszítéseimet siker koronázta: egy fiatal pap ezen a héten érkezik Budapestre, hogy ezt a megtisztelő szolgálatot ellássa.

- Ami nyilván örömet okoz majd az ön híveinek, ámde egyúttal elmergesítheti a templom használatával kapcsolatos vitát is.

- A templom esetében eddig is az volt a meghatározó, hogy ott örmények imádkoztak. Szerintem az egyházi hovatarozásuk, a különböző szertartási rendek gyakorlása elmarad jelentőségében amögött, hogy ilyen kicsiny, ráadásul a világban szétszórt nép, mint a mienk, mennyire képes az összetartásra, egymás megbecsülésére. Hát nem lehet egyazon templomban különféle rituálék szerint ugyanazt az Istent imádni? Szerintem lehet, és ennek felismerése jelentheti a megbékélés felé a döntő lépést.

- Ezt az ügyet azonban a magyarországi örmények egymagukban nem tudják rendezni, itt tényleg szükség lenne a magyar katolikus és az örmény ortodox egyház közötti párbeszédre.

- Valóban elég régóta folyik már a vita a budapesti örmény templom hovatarozásáról, s mi is kiváló lehetőséget láttunk volna arra, hogy a problémát a magyar katolikus egyház vezetőivel, testvéri légkörben áttekintsük. Meggyőződésünk szerint a megoldás kulcsa Paskai László bíboros úrnál van, tehát igen célszerűnek találtuk volna, ha Öszentsége II. Karekin találkozik a magyar katolikus egyház vezetőjével is.

- Az esztergom-budapesti főegyházmegye azonban utóbb épp azt nehezményezte, hogy őket senki nem tájékoztatta a látogatás terveiről. Csordás Eörs primási irodaigazgató lapunknak elmondta, hogy

Paskai László azon az ominózus héten nem is tartózkodott Magyarországon. Eminenciád szerint ki és hol követte el a hibát?

- A fejleményekben nyilván szerepet játszott, hogy október végén három hétre kórházba kellett vonulnom, így az előkészületekben, azok legvégű szakaszában nem vehettem részt. A szervezést a hazánkat Magyarországon is képviselő bécsi örmény nagykövetség vette át. Feltételezem, hogy a diplomaták alapvetően az állami protokollra összpontosították a figyelmüket, a program egyházi részét pedig magától értetődőként kezelték. Az is ismert volt itt Bécsben - Várszegi Asztrik főapát erről több üzenetet is küldött a Pro Oriente Alapítványnak -, hogy Pannonhalmán is nagyon várják a katolikoszt, legfeljebb az maradt kérdéses, hogy Budapestre menet vagy onnan visszaútban álljon-e meg az apátságban. A végül egyeztetett program szerint a magyarországi látogatás záróeseménye lett volna a pannonhalmi kitérő.

-Ehhez képest mi történt valójában ?

- A tervezett utazás előtt egy nappal, tehát november 20-án reggel a magyar Külügyminisztérium telefonon tájékoztatta bécsi nagykövetségünket, hogy a látogatást lemondják. Ezt később írásos üzenetben is megerősítették. Mi természetesen körbekérdeztük, akit csak elértünk, s az a meggyőződés alakult ki bennünk, hogy a váratlan és enyhén szólva szokatlan lépés mögött Paskai bíboros állt. Ő követelhetette megbízottján keresztül a világi szervektől, hogy ne fogadják a katolikoszt, aki őt, az érseket nem kívánja felkeresni. De hát ez részéről teljesen téves helyzetmegítélés volt, hiszen mi soha nem állítottuk, hogy nem megyünk el hozzá, ellenkezőleg: jó lehetőséget láttunk volna egy ilyen találkozásban arra, hogy kapcsolataink egészét, benne a templom ügyét is, baráti, testvéri szellemben áttekintsük.

-Hogyan reagáltak a budapesti visszalépés hírére?

- Megdöbbenéssel, s nemcsak mi, de bécsi partnereink is, akik Őszentsége itteni programját szervezték: Schönborn bíboros és mások. II. Karekin egyházi és alapítványi meghívásoknak eleget téve látogatott ugyan Ausztriába, mégis fogadta őt Thomas Klestil államfő, Wolfgang Schüssel kancellár és Benita Ferrero-Waldner külügyminiszter is. Ami azonban a magyarországi látogatás lemondását illeti, ott én nem is az állami protokoll elmaradását sajnálom mindenekfelett, hanem azt, hogy nem került sor arra a párbeszédre, ami az ökumené lényege, ami a különböző egyházak közötti közeledést előmozdítja. Ezt nem akadályozhatja, ha vita vagy nézeteltérés van közöttünk, ellenkezőleg: párbeszéd útján juthatunk el a megoldáshoz, a megegyezéshez, a megbékéléshez. Ezúttal is megismétlem: nem állt szándékunkban elkerülni a találkozási lehetőséget a bíboros úrral, és azt a reakciót, amelyet bizonyos koordinációs hibák belőle kiváltottak, nem tudjuk utólag kritikátlanul elfogadni. Nem vagyunk ellenségek, országaink is régi barátok, a félreértések tisztázására más mód is akadt volna, mint az olyan túlzott, sértett reagálás, aminek most a tanúi lehettünk.

Bécs-Budapest, 2001. december

Farkas József György

Magyar Nemzet, 2001. november 24. (szó szerinti utánnymás)

Hiába várták az örmény egyházfőt

Az előzetes várakozásokkal ellentétben II. Karekin, minden örmények katolikosza mégsem látogatott Magyarországra. Csordás Eörs, az Esztergom-budapesti érsekség irodaigazgatója szerint Paskai László bíboros „tárt karokkal várta volna a katolikoszt”.

Munkatársainktól

Már tavasszal megkezdődött az Örmény Apostoli Egyház alapításának 1700. évfordulójára időzített látogatás szervezése, s a katolikosz a hazai örmény híveken kívül találkozott volna a magyarországi egyházi méltóságokkal is - közölte lapunkkal *Avaneszián Alex*, a magyarországi örmény kisebbségi önkormányzat vezetője. Hozzátette: az utazás előtt pár órával a Külügyminisztérium arról értesítette *II. Karekint*, hogy technikai okok miatt mégsem tudják őt fogadni. *Avaneszián* szerint az ügy kínos, ezért kivizsgálásra szorul. Állítja: magyarországi örmény körökben közismert, hogy egy egyházi ügyekben felelős kormánytisztviselő még tavasszal nem kívánatos személynek minősítette *II. Karekint*. Hozzátette: a hazai örmények úgy érzik, hogy a magyarországi katolikus egyház „üldözi” őket. *Semjén Zsolt*, a kultuszárca egyházi ügyekkel megbízott helyettes államtitkára elmondta: ismeretei szerint a kormány egyetlen tisztviselője sem tett ilyen kijelentést. Csordás Eörs kijelentette: Paskai László bíboros tárt karokkal fogadta volna *II. Karekint*, hiszen fontos küldetésének érzi, hogy a Kelet és Nyugat közötti közeledést szolgálja. A magyarországi örmény hívek között azonban valóban vita van, amelybe a katolikus egyház nem szól bele. Horváth Gábor külügyi szövívő elmondta: a tárcának csupán az lett volna a feladata, hogy *II. Karekin* a programot szervezze.

(A híradás utolsó mondatából nyilván kimaradt a „számára” szó - *a szerk.*)

ARMENIA magyar-örmény havi szemle (Szamosújvár) 1890 december

Miben állott őseink eretneksége?

Ez oly speciális kérdés, a melyre adandó kimerítő válasz végett még a legnagyobb terjedelmű egyháztörténeti művekben is hiába lapozgatunk. Annyit tudunk, hogy 1672-ben Erdélybe költözött őseink, miként a velünk e hazában élő görög nemegyesült honfitársaink is, eretnekek voltak s bevándorlásuk után csak pár év múlva, a leáldozó XVII. század végén egyesültek a római kath. anyaszentegyházzal, melynek - maguk a széleskiterjedésű erdélyi megyét bölcsen kormányzó egyházfejedelmek meglepően egybehangzó véleménye szerint is - jelenleg kivétel nélkül oly tántoríthatatlan hívei. Tehát az örmények *eretnekek* voltak, s ennyi az egész, a mivel hazánkba költözött kedves véreinknek vallását illetőleg beérnünk kell. Kevés ugyan, s fölötte szűkmarkú egy oly dicső múlttal bíró nemzet ősi hazájában átélt aranykorszakára következő s több századot felölelő hanyatlás korának vallására vonatkozólag e válasz; de az egyházirók e kérdést, mint szerintük fölötte parányit, figyelmen kívül hagyták, papjaink pedig - az örmény papok - nem foglalkoztak azzal, nehogy önhibájukon kívül az eretnekséggel való kaczerködés bűnébe essenek s így a római egyházzal fennálló s előreláthatólag örök időkre szóló egyesülésük őszintének ne tűnjék fel. Örmény testvéreink hazai történetének s lánglelkű apostolunk, *Virzirescus Oxendius* által a római egyházzal ünnepélyesen bevégzett uniónak első korszakában e kérdést még tisztázni lehetett volna, ma már azonban ez teljesen lehetetlen lenne, ha a főváros egyik legnevezetesebb könyvtára, a múlt füzetünkben is dicsőített tudomány-egyetemi „*Errores Ecclesiae Armeniae*” cím alatt Hevenesi, a tudós jezsuita s páratlan kutató kéziratái között egy iratot gondosan nem őrizne, melyet a lefolyt nyáron a hely színen huzamosabb ideig végzett buvárlatai alatt csekélységgem ragadtott ki a feledékenység pora alól s mely gyermeki egyszerűséggel és az egyházhoz való páratlan ragaszkodás mesterkéletlen, de annál vonzóbb színeivel ecseteli mindazon egyes pontokat, melyekben őseink a római egyház tévmentes szent tanaitól eltértek s ez által az egyház, a gondosan szerető anya karjaiból menekülve az ellentáborot képező eretnekek - fájdalom - nem kis számát növelték.

E rövid bevezetés után engedjék meg tisztelt olvasóim, hogy szólaltassam meg általam napfényre hozott iratomat, melyet ezennel hű fordításban bemutatok:

Az örmény egyház tévelyei.

1. „Az örmény egyház a *chalczedoni negyedik egyetemes (oecumenicus) zsinatot* nem csak *el nem ismeri*, hanem mi több még a fölött ünnepélyes átkot is mond s szent énekeiben illetén istentelen és káromló szavakkal illeti azt: Megtagadta az Urat a chalczedoni zsinat, jóllehet a szent atyák gyökerének szép bokra megtermette a hit virágát, Krisztus páratlan tanúját, szent Dioszkurt, ki ellenmondva a zsinat határozatainak átkot szórt Leo pápára és az ő gyűlöletes levelére.*

Ezen megvetendő énektől ugyan a galabi örmény egyház csarnokai egy ideig nem visszhangzottak, de csak azért, hogy később az annál megszokottabbá válják.

2. Részleges hitvallásukban, melyet nagyobb ünnepeken, különösen a nagyböjt egyes vasárnapjain s valahányszor a keresztség, házasság és egyházi rend szentségeit kiszolgáltatták, az örmények a templomban ünnepélyesen elmondani szokták, *Krisztusnak csak egy természetéről* tesznek említést mondván: „Hiszünk Krisztus egy személyében, egy fajában és egy természetében”; vagy szertartáskönyveik szavaival élve: „Hiszünk az egy természettel egyesült személyben”. Ami pedig e tévtanukat még kétségtelenebbé teszi, az azon körülmény, hogy a szövegben „az egy természettel” szavakat a hatodik esettel (in sexto casu) fejezik ki s így más értelme az idézett szavaknak nem lehet, mint az, hogy Krisztusban az egyesülés az egyik természet rovására történt, az az a két természetből egy lett. Már pedig ez Krisztus isteni és emberi természetét teljesen összezavaró Eutyches tana.**

E tévtannak adnak az örmények akkor is kifejezést, midőn idézett énekükben ily szavakkal élnek: „A megtapintható ige a testben test nélkül lett testté s a két természet egygyé”.***

A mi pedig az egyházaikban naponként olvastatni szokott szentek életét illeti, gyakran hangsúlyozva van abban, hogy mindazok, kik a Krisztusnak két természetéről szóló tant elfogadják, egyházi átokkal sújtattak és sújtatnak s gyakran káromló szavakban tör ki az a chalczedoni zsinat, szent Leo pápa,

Marczianus császár s hitvese Pulcheria, mint olyanok fölött, kiknek kezdeményezésére s parancsára ült össze az említett zsinat. Ozni János, az eretnek tan főtámaszának pedig, mint a legszentebb férfiúnak életét olvassák.

3. *A szent mise kánonjában is említést tesznek* ez utóbbiról (Odzni Jánosról), nem különben az *eutychianusok három legfőbb vezérférjéről*, úgymint a szerzetes Barsanusról, Dioszkur egykori legmeghittebb emberéről, mint olyanról, ki a február elsején olvastatni szokott martyrologiumi szakaszuk szerint a khalcedoni zsinat leghevesebb ellensége volt s a Krisztus két természetéről szóló tanról hallani sem akart, sőt annak híveit átkokkal tetézte; azután Odzni Jánosról és Dattevi Gergelyről, kik egész életükben szívvel - lélekkel a római szent egyház és annak isteni hite ellen küzdöttek.

4. Ugyancsak az örmény hitvallásban egy más tévtan is előfordul, a mennyiben az örmények hite szerint a felfeszített isteni Üdvözítő a pokolban az elkárhozott lelkeknek nemcsak hirdette szent tanát s azokat onnan kiszabadította, hanem egyszersmind *poklot le is rontotta* s azt teljesen megszüntette.

5. Az örmények néha állat-áldozatokkal is kedveskednek Istennek, nagycsütörtökön pedig dívik náluk a *lábmosás*, mint az utolsó kenet szentségének helyettesítője.

6. A kehelybe a szentmisében *csak bort öntenek*, de vizet nem, nehogy ez által a Krisztus két természetére vonatkozó tant elfogadni s annak helyességét elismerni látszassanak.

Ezek az örmények tévtanai, melyekhez néhány ferde szokás is járul. Sok helyen ugyanis a keresztség szentségének kiszolgálásakor a szentség alakját**** háromszor ismétlik s ugyanez alkalommal a megkeresztelt kisdedit nemcsak a bérmálás szentségében részesítik, hanem meg is áldoztatják. Az oltáriszentséget nem elzárt helyen, hanem, a mi igen gyakran előfordul, nős papjaik saját lakszobáikban maguknál tartogatják. S mi természetesebb, hogy ily esetekben nem részesül a legméltóságosabb oltáriszentség az őt megillető tiszteletben. A 15-16 éven alul levő gyermekek az Úr asztalához minden nehézség nélkül járulhatnak a nélkül, hogy a bűnöktől beszennyezett lelküket a gyónás szentségének felvétele által előbb megtisztították volna.

Gyónásuk nem bír az egyház által előírt kellékekkel, mert a bűn nemeinek és számának elősorolását szükségesnek nem tartják. Nős férfiú neje életében második házasságra is léphet, csak a török vallásra ne térjen át."

Eddig szól iratunk, melynek megértéséhez néhány megjegyzést kell fűznöm.

Eutyches, egy konstantinápolyi zárda archimandritája, az ötödik század közepén azon tévtannal lépett föl, hogy Krisztusban csak egy természet volt, miután az emberi természet az istenivel egyesülve ebben mintegy fölolvadt és eltűnt, miként egy csepp méz a tengerben, vagy egy kis viasz a tűzben egészen nyomtalanul elenyészik. Bár e tévtant a Flavian konstantinápolyi patriarkha elnöklete alatt 448-ban Konstantinápolyban tartott synodus kárhoztatta s Eutychest, mint tévtan hirdetőt állásától megfosztotta, az új tan hatalmas pártfogókra talált, különösen az iratunkban annyiszor említett és magasztalt Dioszkur alexandriai patriarkha személyében, ki a tévtant teljesen magáévá téve annak az ő elnöklete alatt Epehusban 449-ben tartott gyűlés után számos párthíveket szerzett s messzeterjedő hatáskörében azt annyival is inkább kizárólagos érvényre emelte, mert a római pápa, a nagy Leo, minden törekvése a Dioszskurt dédelgető keletrómai császári udvar beavatkozásán hajótörést szenvedett. Így terjedt a szánandó tévtan, mely nemsokára lángtengerbe borította a hittani szörszálhasogatásokban különben is gyönyörködő keletrómai birodalmat. Más fordulatot adott azonban az ügynek az Eutychest és Dioszskurt pártoló II. Theodosius császárnak 450-ben váratlanul bekövetkezett halála, mely Leo pápának s az elhunyt császár nővérének, az egyház látható feje előtt meghajló Pulcheria császárnőnek, Marczianus császár hitvesének lehetővé tette, hogy az americai prairek égéseként terjedő baj megszüntetésére az egyetemes zsinatot, 451-ben Chalcedonba egybehívassák. E zsinat csakugyan érvényre emelte az egyház Krisztus két természetére vonatkozó tanát, elvetette a monophysiták, azaz Eutyches nézetét s kimondta, hogy a megtestesült Jézus Krisztus valóságos Isten és egyszersmind valóságos ember, azaz Istenember, azért is *két természet: isteni és emberi*, ugyanily kétféle akarat is, de személy csak egy és pedig isteni van benne.

Az egyház ezen itt kimondott tanának helyessége fölött legmeggyőzőbben érvel a hippói püspök, Szent Ágoston, erre vonatkozólag (Tract. 28 in Joannem) ezeket írván: "Az isteni Üdvözítő mindig úgy lépett föl, miszerint hinni kellett, hogy ő Isten és ember. Jézus eljárásairól szólva, esetről esetre arról tesz

bizonyoságot, hogy Jézus Krisztus Isten is, ember is egy személyben. Bethlehemben születik mint ember, s angyaloktól imádtatik is mint Isten; a napkeleti bölcsektől ajándékaikat fogadja mint ember, imádásukat mint Isten; tizenkét éves korában fölmege a templomba mint ember, ugyanott az írások értelmét magyarázza a zsidó tudósok nagy ámulására mint Isten; - negyven napig böjtöl s megéhezik mint ember, ugyanakkor angyalok szolgálnak neki mint Istennek; - a kánai menyegzőn vendégképpen ül a meghívottak között mint ember, ugyanakkor az „egy szükségéről” beszél Máriának s a vizet borrá változtatja mint Isten; - könnyez Lázár halála fölött mint ember s föltámasztja halottaiból őt mint Isten; - a viharhányta hajóban fáradtan aluszik mint ember, ugyanakkor a szélvésznek parancsol mint Isten; - az utolsó vacsorát elkölti tanítványaival mint ember, ugyanakkor a kenyeret és bort teste- és vérévé változtatja mint Isten; - az olajfák hegyén vért izzad aggodalmaiban mint ember, ugyanott meggyógyítja Malchus levágott fülét mint Isten; - a kereszten szenved, vérzik, szomjazik, meghal mint ember, ugyanakkor a napot elsötétíti, a sziklákat megrepesztí, a földet megrengeti, a sírokat megnyitja s a halottakat feltámasztja mint Isten; - a sírban nyugszik testével mint ember, ugyanakkor a jámborul elhaltak lelkeit megy a limbusból a mennyekbe vezetni, majd önerejéből föltámad halottaiból mint Isten. Mint Isten mondja magáról: "Én és az Atya egy vagyunk" (Ján. X. 30.); mint ember szól, midőn ugyanott állítja magáról: „Az Atya nagyobb nálam" (Ján. XIV. 28.). S valóban - így folytatja ugyanazon szent püspök***** - ha képes az isteni mindenhatóság és bölcsesség az ember alkotásánál naponként azt tenni, hogy a lélek egyesülése által a testtel egy személy, egy ember; bizonyára képes volt az isteni és emberi természet illetén egyesülését egyszer, az emberiség megváltására az ő egyszülött fiában is eszközölni."

E szent tan ellenkezőjét hirdette Eutyches s ennek el nem fogadása volt tehát, miként a keleten élő legtöbb keresztény népeknek, úgy örmény őseinknek is századokon keresztül legfőbb tévelye, melyre a többi kisebb-nagyobb hitbeli eltérések mint központra vihetőek vissza. E tévtan padig ősi hazánkban annál szilárdabb gyökeret vert, mert a hódító perzsák minden lehetőt elkövettek, hogy az örmény nemzet s a keletrómai birodalom közötti szakadást megérleljék.

Dr. Temesváry János
az aradi királyi főgymnasium tanára

* E levél alatt I. Leo pápának Flavian konstantinápolyi patriarkhához intézett azon levele értendő, melyben az egyház feje kárhoztatja Eutyches tanát s az az ellen küzdő patriarkhát további kitartásra buzdítja.

** A keleti egyházban huzamosabb ideig virágzó tévtant monophysita névvel szokták az egyházi történetírók jelölni.

*** Vagy a szöveg szavait használva: „Verbum palpabile in corpore sine corpore fit corpus et una natura ex duabus"

**** A keresztség szentségének alakja (forma) alatt a szentség kiszolgáltatásakor használtatni szokott ezen szent igék "Én téged keresztellek az Atyának és Fiúnak és Szent-Lélek Istennek nevében. Amen" értendők.

***** S. August Epist. 137 ad Volus c. 3.

Híradó

Köszönetnyilvánítás

Megköszönjük a XIII. kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzatnak, hogy a Fővárosi Örmény Klub működéséhez és az Erdélyi Örmény Gyökerek Füzetek kiadásához 250 ezer Ft-al hozzájárult.

Megköszönjük a IX. kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzat 100 ezer Ft-os céladományát, amelyet az Erzsébetvárosi Örmény Szertartású Római Katolikus Templomunk felújítása céljára az Örmény Alapítvány számára szán. A pénzádományt eljuttatjuk a címzetthez.

Megköszönjük a XI. kerületi Örmény Kisebbségi Önkormányzat 200 ezer Ft-os adományát, amelyet a Fővárosi Örmény Klub működéséhez juttatott.

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület.

December 16-án mutatkozott be hivatalosan is a kolozsvári roma fiatalokból és egyetemistákból álló „ROMANO SUNO” néptáncsoport. A bemutatón jelen volt Boros János, Kolozsvár alpolgármestere mellett *Sebesi Karen Attila* is, aki a Magyarörmények Romániai Szövetsége részéről köszöntötte az egybegyűlteket és a MÖRSZ különdíjával tüntette ki ALINA LACATUS-t, akit az egybegyűlteket a roma bál királynőjévé választottak. Beszédében Sebesi Karen Attila külön kiemelte a kettős identitásúak (mint amilyenek maguk a román- és magyarajkú cigányok is!) kiemelt szerepét a román társadalomban.

A Fővárosi Örmény Klub szokásos klubestje 2002 január 17-én lesz a Magyarok Házában, Budapest, V. kerület, Semmelweis u. 1-3 alatt, a Zeneteremben.

JEGYZŐKÖNYV

FELVÉTELETT Budapesten az Örmény Katolikus Egyházközség Bp. V. Semmelweis u. 9. II. em. 6. szám alatti hivatalos helyiségében, 1958. február 16-án az Örmény Katolikus Egyházközség Képviselőtestületének alakuló ülésén.

P. Kádár Dániel Antal örmény katolikus lelkész, egyházi elnök a hitvallás elmondása után az ülést megnyitja, üdvözlöi a megjelenteket és a jegyzőkönyv vezetésére *Tutsek János* egyházközségi tagot kéri föl. - Megállapítja, hogy az alakuló ülés egybehívása szabályosan történt, annak tárgyról a tagok az ülés megkezdése előtt több mint 24 órával írásban és szóban is értesültek.

Az ülésen, mint a Képviselőtestület rendes tagjai az alábbiak jelentek meg:

Bulsig József, Buslig Gyula, Csiky Lajos, Dániel Gyula, dr. Gerő József, Korbuly Domonkos, dr. Kabdebó Sándor, ö. Ladó Jánosné, Mártonffy Béla, Mártonffy József, Moldován Kristóf, dr. Papp Antal, Sáhin Jenő, Tarpinián Avedisz, Tarpinián Avediszné, Tutsek János, dr. Verzár Gyula, dr. Zakariás Árpád, Zakariás János

Távolmaradásukat igazolták:

Vákár Tibor	Vákár Barna,	Vákár Artúr,
Vákár Barnáné	Jarezián Ara,	Csiky Vidor,
Szertpétery Gyula,	dr. Potoczky Béla,	dr. Gámenczy Béla,
Keve Jánosné,	Markovits István	

Nem jelentek meg:

Dr. Balta Béla,	ifj. Betegh Károly,	Csiky János,
Csiky András,	dr. Duha Tibor,	dr. Forgách Károly,
dr. Gopcsa Boldizsár,	Gopcsa Pál,	Honthy Józsefné,
dr. Issekutz János,	Mányó Miklós,	Pálinkás Lászlóné,
Petsits Béláné,	Simay Lajos,	Székelyhidny Géza,
Szongott János,	Zakariás Antal,	dr. Zakariás Lajos,
dr. Zakariás Richárd,	Zakariás Gyula	

Miután 20 tag az ülésen megjelent, elnök az ülést határozatképesnek jelenti ki és a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri dr. Papp Antalt és Mártonffy Józsefet.

A napirend ismertetése után egyházi elnök felsorolja azokat a tagokat, akik a legutolsó képviselőtestületi választás óta haltak meg:

dr. Avedik Félix,	dr. Lukács György,	dr. Pongráz Simon,
Izmael Ferenc,	Buzogány Sámuel,	dr. Issekutz Viktor,
Szentpétery János,	Árkossy Béláné,	ifj. Árkossy Béla,
Bátrín Miklós,	Papp Lajos,	Vákár P. Artúr

Az elhunyt képviselőtestületi tagokért jelenlevők felállva egy Miatyánkot és egy Üdvözlégyet mondanak el. Egyházi elnök bejelenti, hogy dr. Gámenczy Béla világi elnök nagy elfoglaltságára való hivatkozással tisztségéről 1957. szeptember havában lemondott.

Helyette és az elhunyt tisztikari tagok helyébe a budapesti Ált. Helytartó Úr Peisz Lajos leiratával az alábbi személyeket nevezte ki, illetve tisztségükben megerősítette:

Világi elnök: 27.§./5/. és 74 §.

dr. Zakariás Árpád ügyvéd Bp. Izabella u.70.

Alelnökök : 27.§./5/.

Vákár Tibor	ép. mérnök	Bp. Akadémia u. 11.
Jeretzián Ara, György	iparművész	Bp. Eötvös u. 29.

Gondnok : 27.§74/ és 75 §.

Buslig Gyula asztalos Bp. Peterdi u. 31.

Jegyző : 27. §. /4/ és 76 §.

Tutsek János fényképész Bp. Tass vezér u. 28.

Pénztáros : 27. § /4/ és 77 §.

Korbuly Domonkos főrevizor Bp. Fehérvári u. 6.

Ügyész : 27.§./5/.

dr. Issekutz János ügyvéd Bp. Tarcsai V. u. 19.

Az Érseki Helytartó úr leiratának ismertetése után dr. Zakariás Árpád világi elnök köszönetet mond a belé helyezett bizalomért, ismét a Képviselőtestület tagjaihoz fordul, akik a kinevezést, illetve a világi elnöki tisztségben való megerősítést egyhangúlag elfogadták és helyeselték.

Dr. Zakariás Árpád világi elnök jegyzőkönyvi dicséretben részesíti az Örmény Kat. Egyházközség Képviselőtestületének nevében a világi elnöki tisztségéről lemondott dr. Gámenczy Bélát s hálás köszönetét fejezi ki, hogy fáradtságot nem ismervé, önzetlenül éveken keresztül segítette az Egyházközséget.

Ezután a világi elnök közölte a megjelentekkel, hogy a távozott egyháztanács tagokat újakkal kell kiegészíteni.

Az Igazoló Bizottság tagjaiul közfelkiáltással

dr. Gerő József

dr. Papp Antal

Zakariás János egyházközségi tagokat választják meg. Az Igazoló Bizottság

összeülése idejére az elnök az ülést felfüggeszti.

Az ülés újból való megnyitása után Elnök ismerteti az Igazoló Bizottság jelentését, mely szerint az Igazgatási Szabályzat értelmében történt vizsgálat alapján az Igazoló Bizottságnak a Képviselőtestület megválasztott, illetve az elhunytak megüresedett helyét betöltött rendes tagjai ellen észrevétele nincs. Ennek következtében elnök a Képviselőtestülettel egybehangozóan annak rendes tagjait igazolt képviselőtestületi tagoknak jelenti ki.

Elnök felhívására úgy döntöttek, hogy az Igazgatási Szabályzat 23.§.2. bekezdésében előirt esküt szentmise keretében fogják letenni, melynek időpontját írásban közlik az érdekeltekkel.

Korbuly Domonkos pénztáros felkéri a Képviselőtestület tagjait, hogy Buslig Józsefet harmadik alelnökként válassza meg. Az indítványt elfogadták és Buslig Józsefet harmadik alelnöknek, egyhangúlag megválasztották.

Az Igazgatási Szabályzat 41.§. a/ és 63.§. szerint az Egyházközség tanács tagjaiul az alábbiakat választották meg:

Rendes tagok:

1. dr. Balta Béla	11. Mártonffy József
2. ifj. Betegh Károly	12. dr. Papp Antal
3. Csiky János	13. ifj. Simay Lajos
4. Csiky Vidor	14. Sáhín Jenő
5. dr. Forgách Károly	15. Székelyhidý Géza
6 dr. Gámenczy Béla	16. Szongott János
7. dr. Gerő József	17. dr. Verzár Gyula
8. Gopcsa Pál	18. Zakariás Antal
9. dr. Gopcsa Boldizsár	19. dr. Zakariás Lajos
10. Mányó Miklós	20. dr. Zakariás Richárd

Póttagok:

1. ö. Ladó Jánosné	4. Tiroján Baronir
2. Pálinkás Lászlóné	5. Vákár Barna
3. dr. Potoczky Béla	6. Zakariás Gyula

Képviselőtestület póttagjai:

1. Ajtony Artúr	9. Nits Károly
2. Ákontz Miklós	10. id. Simay Lajos
3. Bérczy Márton	11. Szrábián Imre
4. dr. Korbuly Kornél	12. Szentpéteri Tibor
5. Keve Jánosné	13. Tiroján Baronir
6. Mártonffy Béla	14. Vákár Artúr
7. Lengyel Bertalan	15. Vákár Barnáné

8. Novák Ferenc

Az Egyházközség Szakosztályai a következők:

Fel szólalási választmány: 41. §. b. bek. 83.§.

dr. Karácsonyi Bálint
dr. Gáspár Károly
dr. Potoczky Béla
Márdirosz Kristóf

Számvizsgáló bizottság: 87. §.

dr. Forgách Károly
Csiky Lajos
Zakariás János

A.C. Szakosztályok:

Hitbuzgalmi Szakosztály:

Moldován Kristóf
Sáhin Jenő
Buslig József
ifj. Beteg Károly
Zakariás Antal

Kulturális Bizottság:

Vákár Tibor
Buslig József
Csiky András
Korbuly Domonkos

Szociális és Karitatív Bizottság:

ö. Ladó Jánosné
Árkossy Júlia
Keve Jánosné
Vákár Barnáné

A tárgysorozat második pontja szerint Korbuly Domonkos pénztáros ismerteti az Egyházközség 1957. évi zárszámadását:

Összes bevétel: 25.395,60 Ft.
kiadás: 25.235,63 Ft.

A bevételek adóbefizetés, segélyekből és adományokból tevődne. A Kiadások viszont házbér, villany, telefon, lelkészi tiszteletdíj. Korbuly Domonkos pénztáros megállapítása szerint az adóbeszedés elhanyagolt, sok a hátralékos. Fő oka az, hogy a hívek szétszórtan élnek, s az egyházközségnek rendes adóbeszedője nincs. Ennek rendezésére adókievető bizottságot javasol, mely bizottságnak a kivetésen kívül a beszedés is gondját képezné.

A Képviselőtestület az adókievető bizottság megalakulását helyesnek tartja s egyhangúlag annak tagjaiul a következőket választja meg:

Korbuly Domonkos,
Buslig Gyula
dr. Kabdebó Sándor

Csiky Lajos az adóbeszedés módját a csekken történő befizetéssel javasolja. Sáhin Jenő a másik módszerként javasolja, hogy a családok legyenek felosztva a Képviselőtestületi tagok között. Maga részéről fölajánlja, hogy hetenként 3-4 órát ezen célból az egyházközség rendelkezésére áll.

dr. Zakariás Árpád világi elnök indítványozza, hogy a régi adó hátralékokat törölje az adókievető bizottság és csak az 1956-57. évi adó befizetésére szólítsa fel a híveket. - Sáhin Jenő képviselőtestületi tag felajánlását elfogadja és megköszöni.

A tárgysorozat harmadik pontjaként egyházi elnök felkéri Tutsek János jegyzőt, hogy olvassa fel Vákár Tibor építész mérnök levelét, melyet az Egyházközség Képviselőtestületéhez intézett.

Tutsek János az alábbi levelet olvassa fel:

T. Örmény Katolikus Egyházközség Képviselőtestülete
B u d a p e s t V. Semmelweis u. 9.

Kápolnánk megvalósítása érdekében mellékelten átnyújtom a Budapest XI. Orlay u. 5. számú telekre

vonatkozó 1:200 alaprajzot és a kápolnaszárnyat ábrázoló utcai, valamint udvari távlati képet, 5 drb. fényképpel.

Édesapám emlékére - engedtessek meg, hogy - a kápolna megvalósításának áldásos szándékára ezúttal felajánljam teljes építészmérnöki szaktudásomat.

Magam, a magyarság érintetlen közösségének szemelőttartása mellett, - az Örmény Katolikus Egyházközségen belül - változatlanul szolgáltni kívánom az emberi méltóság eszméit.

Budapest, 1958. febr. 14.

Vákár Tibor s.k.

Melléklet: 1. alaprajz
2. távlatkép,
5. fénykép.

Egyházi elnök sajnálattal menti ki Vákár Tibor építészmérnököt, egyházközség alelnökét, aki a kápolna építés terveiről számolt volna be, de elhunyt édesapja temetésére Romániába utazott. Így egyházi elnök mutatja be a rajzokat, fényképeket, a gyűlésen résztvevők érdeklődéssel szemlélik s megelégedésüknek adnak kifejezést.

Egyházi elnök rövid történeti áttekintést ad, mely szerint az Egyházközség hazánkban 1922. évben alakult. Azóta többször felvetődött a kápolna építés terve, s közel 40 év után talán sikerül megvalósítani, hogy az örmény liturgiának szerény hajlék épüljön. Ezt az évet nagyon alkalmasnak tartja, mert a lurdí jelenések 100-ik évfordulójának megünneplésére szenteli az egyház, s az örménységnek mindig patrónusa volt a Boldogság Szent Szűz.

A XI. ker. Orlay utca 6. szám alatti ingatlan a lelkészség tulajdonát képezi felerészben, a kápolna megvalósítását, illetve építését is odaszánta a lelkészség. A kápolna építés költségeinek túlnyomó részbeni fedezésére egyházi elnök felajánlja Miskolc Tapolca, Kiss József u. 6. szám alatt lévő ingatlanát, illetve nyaralóját, melynek eladási ára cca. 160-180 ezer forint. Ezen összeget a kifizetés után a kápolna javára azonnal bankba helyezi el. Az ismertetett tervrajz megvalósítása kb. 200-250 ezer forintba fog kerülni. Javasolja, hogy alakítsanak kápolnaépítő bizottságot, melynek feladata lesz a kápolna terveinek részletes kidolgozása, munkálatok kiadása és szakszerű ellenőrzése. Elsősorban a hatóságoktól a kápolna építés engedélyének megszerzése. Ugyancsak a bizottság feladatát képezne a teljes anyagi elszámolás.

A Képviselőtestület egyhangúlag az **alábbi** képviselőtestületi tagokat választja meg a kápolnaépítő bizottságba:

Vákár Tibor	Novák Ferenc
Simay Lajos	Tarpinián Avedisz
Moldován Kristóf	Buslig Gyula
Szongott János	

A megalakult bizottság nevében Moldován Kristóf építészmérnök felszólalásában megállapítja, hogy az ismertetett terv reális és megvalósítását lehetségesnek tartja. Vákár Tibor visszatérése után a bizottság összehívását javasolja.

Tarpinián Avedisz felszólalásában elmondja, hogy ő az első világháború után a török lemészárlástól megszabadult, azóta Magyarországon él s örömmel üdvözli a kápolnaépítés tervét. A több száz év óta itt élő örmények most megvalósulni látszik, hogy saját liturgiájuknak szerény hajlékot építsenek. A maga részéről hangsúlyozza, hogy erejéhez képest mindenben támogatja ezen nemes eszményt.

Egyházi elnök megköszöni a felajánlott segítségeket s fölkéri dr. Zakariás Árpád ügyvéd, világi elnököt, hogy tegye lehetővé a lelkészség mielőbbi átköltözését a megvásárolt ingatlanba. Ebből ugyanis többféle előny származik: adómentesen lehetne bírni a lakást, a házbér fizetés megszűnne. Az objektumot egyházi épületté nyilvánítanak.

Végezetül egyházi elnök P. Kádár Dániel örömeinek ad kifejezést, hogy mint bécsi mechitarista szerzetes - akik 25 éve vezetik a budapesti örmény katolikus lelkészséget és egyházközséget - a kápolnaépítés céljaira az első összeget, mint a mechitarista szerzet tagja felajánlhatta.

Dr. Zakariás Árpád világi elnök felszólalásában legnagyobb fontosságot jelenleg a kápolna felépítésének tulajdonítja, valamint a lelkészség és egyházközség átköltözését az új házba. A Képviselőtestület tagjait felkéri, hogy a Kápolnaépítő Bizottságot munkájukban támogassák. Ugyancsak fontosnak tartja a megalakult kulturális bizottság feladatát, mivel az egyházközségnek Magyarországon speciális helyzete van. - Javasolja, hogy havonként legyenek előadások, ahol ismertetnék az örmény hagyományokat, kultúrát, az örménység jogi helyzetét. Az Ó haza történetét, a jelenlegi Arménia helyzetét, modern művészetét, irodalmát etc. Az Ó hazának elért magas kultúráját, aranykorszakát. Kimagasló egyéneknek életrajzát. A török lemészárlás után diasporákban élő örmények helyzetét. Egyház jogait.

Az anyagtár kimeríthetetlen, s nagyon fontosnak tartja ezeknek ismertetését, hogy az új generáció

ismerje meg őseinek múltját és becsülje meg tradícióját. Végezetül megállapítja, hogy ha „nem vagyunk jó örmények, nem lehetünk jó magyarok.”

A Képviselőtestület az elnök javaslatait helyesli, elfogadja.

Korbuly Domonkos felszólalásában kéri, hogy a Budapesten elhunyt örmény papok síremlékeit hozassa rendbe az egyházközség és dr. Puntgutz Vartanes Antal atyának állíttason síremléket.

A Képviselőtestület ezen javaslatot is helyesli és a kivitelezéssel megbízza P. Kádár Dániel lelkészt, aki közli, hogy síremlék tervezésére Vákár Tibor mérnököt már hónapokkal előbb felkérte.

Egyházi elnök bejelenti, hogy a most elhunyt Vákár P. Artúr lelkiüdvéért szentmisét fog mondani, annak időtartalmát a Képviselőtestület tagjaival közölni fogja.

Továbbá a jegyzőkönyvet jóváhagyás céljából az egyházmegyei főhatósághoz beterjeszti.

Több tárgy nem lévén egyházi elnök az ülést imával befejezi.

KMF.

**A BUDAPESTI
ÖRMÉNY KATOLIKUS
EGYHÁZKÖZSÉG.**

Hitelesítők
Mártonffy József
Dr. Papp Antal

jegyzőkönyv vezető
Tutsek János

Világi elnök
Dr. Zakariás Árpád

egyházi elnök
P. Kádár Dániel

1%

Közeledik az adóbevallás ideje... A törvény szerint személyi jövedelemadónk (kétszer) egy százalékát erre jogosult, bejegyzett egyházaknak, közintézményeknek, civil szervezeteknek, egyesületeknek ajánlhatjuk.

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület jogosult arra, hogy személyi jövedelemadónk 1 %-át az EÖGYKE-nek ajánlhassuk.

Öt éve működő Egyesületünknek így lehetősége nyílik, hogy működésünk anyagi nehézségeit részben megoldjuk. Meggyőződésünk, hogy az EÖGYKE kezdettől fogva nyitott könyvként működik, hiszen minden lépésünkről rendszeresen beszámolunk az Erdélyi Örmény Gyökerek Füzetek hasábjain.

Akik részt vesznek programjainkon meggyőződhetek arról, hogy a tagdíjat, adományokat, a pályázatok során kis hányadban elért támogatásokat kizárólag kulturális és hitéleti identitásörzésünkre, hagyományaink ápolására, a magyarörmény társasági élet, a közösség megteremtésére, jobbitására fordítjuk. Kérjük, hogy jövedelemadója bevallásakor gondoljon Kulturális Egyesületünkre - ezáltal önmagára is. Hiszen tagságunk azért dolgozik, hogy magyarörmény közösségünk céljait megvalósítsa, örmény gyökereink tárgyi és szellemi kultúráját megőrizze, átadja gyermekeinknek, unokáinknak - az utókornak. Tartozunk ezzel tehetséges, tisztességes és jó magyarrá vált őseinknek - tehát önmagunknak is.

Nem kell mást tennie, mint a jövedelemadó bevalláskor az APEH által mellékelte, (vagy Ön által kért) rendelkező nyilatkozatot kitöltenie:

A kedvezményezett adószáma: **18085590-1-4**

A kedvezményezett neve: **Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület**

Egyúttal kérjük és javasoljuk, hogy a másik egy százalékkal támogassa a **Magyar Katolikus Egyházat**, amelynek részegyháza a magyarhoni, történelmi örménység Örmény Szerartású Római Katolikus Egyháza.

Templomunknak, amelyet évtizedeken át Kádár Dániel apátplébános vezetett, **nincs önálló technikai száma!**

Ezért javasoljuk, hogy másik rendelkezési lapján tüntesse fel kedvezményezettként a **Magyar Katolikus Egyházat**, amelynek technikai száma **0011**

A rendelkező nyilatkozatot tegye külön-külön egy-egy szokásos, szabványméretű borítékba és zárja le. Írja a borítékra a saját nevét, laccímét és adóazonosító jelét, majd a lezárt borítékokat mellékelje az adóbevallásához.

Köszönjük, hogy gondol ránk.

Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

Idézni a betlehemi hangulatot...

Mintha az ember a zűrös év végén még jobban vágya arra a bizonyos betlehemi hangulatra, amelyről év közben oly könnyen elfeledkeznek; mintha csak igen tudatosan, önmagát is temperálva, nemcsak várná, hanem aktívan keresné is a lehetőséget, hogy a betlehemi, jászolos, reménykedő hangulatban feloldódjék. Legalább egy-két napra...

Legalább egy klubesten át.

Ez az érzés bujkált bennem 2001. december 20-án, a soron következő, immár hatodik karácsonyi, ünnepi esten a Fővárosi Örmény Klub rendezvényén. Eléggé zűrös, gonosz hírekkel teli év volt a 2001-es, ha kinek-kinek egyénileg nem föltétlenül, de az emberiség egész közösségének mindenképpen.

Rázzuk hát ki magunkból egy kicsi időre „a pusztulás útálatosságának” látványát, a háborúk hátterét, amely nem hősiiesen eldörrenő lövegekből áll, mint a háborús játékfilmekben, hanem kínból, éhezésből, nyomorból, ivóvíz kereséséből, naponta megszenvedett túlélésből... felejtkezzünk el egy pillanatra azokról, akiken úgysem tudunk segíteni, de ha mi ép lélekkel túlélünk, akkor holnap, vagy holnapután még akár mi is segíthetünk rajtuk.

Felejtjük el, hogy keresztény arcunkon éghet (éghet? lángolhat) a bőr a szégyentől, amikor egész magyar városok undorral tiltakoznak menekültek befogadása ellen és - hírlík - még papjaik sem dörögtek rájuk a szószékről, hogy „térjetez észhez, mert *aki egyet befogad e nyomorultak közül, az engem fogad be!*” (Ezt, mint tudjuk, az a karácsonyi Kisdéd mondta felnőtt korában, akinek anyját sem akarták sehol befogadni Betlehemben s kis híján az utcasarkon kellett szülnie...)

Lássuk, felidézhetjük-e magunkban Betlehem hangulatát?

Jó közösségben ez többnyire sikerül s december 20-án a Fővárosi Örmény Klub estjén sikerült is.

Dr. Issekutz Sarolta elnök, a klub háziasszonya rövid beköszöntőjét azzal végezte, hogy elismételte egykori bevándorló őseink nyugati-örmény nyelvén:

Snorhávör nor dári! Ez annyit tesz, hogy boldog újévet - mégha ükapánk esetleg meg is botránkozik a kiejtésünkön.

Következett ezután Bach e-moll szonátájának I. tétele, *Fogolyán Kristóf* előadásában. Vajon, mennyire vagyunk tisztában azzal, milyen magas rendű zenét milyen magas szintű előadásban kapunk, amikor Kristóf efféléket játszik fuvolán? Hangszere mindig tisztán szól, nincs falzett, van viszont jó előadói szerkesztés, az egyes szekvenciák megfelelő, élvezetes ritmizálása.

A Szongott Kristóf-díjak hagyományos átadása, amelyre immár harmadik alkalommal került sor, ezúttal két elhunytat idézett elénk.

Issekutz Sarolta laudálásában ismertette *P. Kádár Dániel Antal* C.M.Vind apátplébános életét, aki posztumusz kapta az EÖGYKE hálája jeléül e díjat (a „C.M.Vind” rövidítés azt jelenti, hogy páter Kádár a bécsi mechitarista rend tagja volt). Amíg a beszéd tartott, igen halkán és nagyon találó módon a magnóról egy örmény saragán dallamát hallottuk. A díjat az elhunyt tisztelendő beteg rokona helyett ennek ismerőse vette át.

A jelenlévők imádkoztak ezután az elhunyt plébánosért és az örmény katolikus plébánia további sorsáért, majd következett *Szép Ernő Imádság* című verse. Ezt *Várady Mária* színművésznő adta elő, aki a későbbiekben még Wass Albert-versekkel is megörvendeztette közönségét.

A másik, ugyancsak posztumusz Szongott-díjat *Szongoth Gábor* bejelentése szerint a bizottság *dr. Hovannesian Eghia* ügyvédnek juttatta. A laudálást ezúttal *Várady Mária* tartotta az egykori, gödöllői ügyvéd tevékenységéről, aki számos, az örmény kultúrára vonatkozó könyv szerzője, vagy társszerzőként világra segítője volt. A díjat az elhunyt legidősebb unokája, *dr. Tarján Tamás* vette át.

Ismét a zenéé lett a szó: Bach e-moll szonátájából a második tétel következett és *Fogolyán Kristóf* fuvolájából szállt, röppent, csilingelt és bűgött a dallam.

Hátra volt még egy, újonnan alapított díj átadása.

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület ugyanis úgy találta méltónak, hogy legalább szimbolikusan fejezze ki köszönetét azért az odafigyelésért, amivel munkáját és tevékenységét kíséri valaki. Idén első alkalommal a Kulturális Egyesület vezetősége és a közösség tagjai felruházták *Weinwurm Árpád* urat, a Fővárosi Közgyűlés Kisebbségi, Emberi Jogi és Vallásügyi Bizottságának elnökét, a tiszteletbeli örményt az *EÖGYKE Fáradhatatlan Támogatója* címmel. A közösség nevében az ANI-ból származó, 13-ik századi, örmény kódexlap másolatával díszített diplomát dr. Issekutz Sarolta elnök nyújtotta át Weinwurm úrnak, aki rövid beszédben köszönetet mondott, emlékeztetve, hogy éppen azért, mert nevéből következően ő is egy magyarországi kisebbségből származik, rokonszenvvel figyeli a magyarörmények munkáját.

Hagyománnyá vált az is a Fővárosi Örmény Klub karácsonyi összejövetelén, hogy a Szent Család Plébánia hittanos színjátszói betlehemes játékot adnak elő, kedvesen, tisztán, ahogyan az a Betlehemhez és a gyermekszínjátszókhöz illik.

Ezúttal igen érdekes anyag szerepelt *Új Erdélyi Betlehemes* címen az elmúlt, 20.-ik századi karácsonyi játékok közül, amelyeket *dr. Kilián István* történész professzor dolgozott fel és adott közre; felesége rendezte az előadást.

Hol igen ismerős, minden más, népi betlehemes játékban elhangzó verseket hallunk, hol hasonlóképpen, csak máshonnan ismerős verseket. Rögtön az elején az Úr hangja elmondja, hogy *Be van fejezve a nagy mű, igen, a gép forog, az alkotó pihen...* Merthogy *Madách Imre* tragédiájából hallódtak át a verssorok a népi szöveggörnyezetbe, vagy éppen - a háromkirályok bemutatkozásakor - József Attilától.

Nagyon helyénvaló mindez. A betlehemes játék, hasonlóan a Születést, vagy a pásztorok imáadását, a háromkirályokat ábrázoló európai festményekhez, soha nem foglalkozott egy valódi, távoli, Betlehem Effrata nevű porfészekkel.

A Kisjézus világra született, minden ember számára, és a világ magáévá tette a betlehemet. S ahol karácsony táján jégcsapok lógnak az ereszről és a metsző szélbe emberfia csak jó bundában megy ki, ott az egykori pásztorok bajszára is jégcsap lóg. Ahol pedig a pálmafák alatt még ilyenkor is 18-20 fokot mérnek, ott lobogó, csipkés selyemingben, rövid ujra gyürkőzve járulnak a Kisdéd elé. Az egyik leghíresebb, kétszáz éve épült nápolyi betlehem változatos, sziklás lombos mediterrán tájban mutatja, amint Mária a Kisdédet szép, reneszánsz oszlopok között tartja az ölében; gondolom, ha a norvégok katolikusok volnának, betlehemük egy fjord szélén, fenyők alatt álló boronaház volna... (Most már csak az a kérdés, hogy ha vannak az ausztrál bennszülöttek, a tasmánok, vagy a maorik között katolikusok, kialakult-e náluk betlehemes játék? S ha igen, talán kenguru vigyáz a Kisjézus bölcsőjére? Teljesen logikus és helyénvaló lenne.)

A *Wertán Kinga* jelmezeiben megjelenő gyermekek-fiatalok az erdélyi falu, a hegyek közötti világ hangját hozzák, azt az abszurd népi látásmódot, amely a magyar kultúrkör sajátja.

A klubest résztvevői hálás tapsviharral jutalmazták az ifjú színjátszókat. Aztán ajándékozás, beszélgetések a finomsággal teli asztalok körül.

Végül abban a kicsi kosárkában, amellyel az EÖGYKE minden jelenlévőt megajándékozott, magammal vittem egy kis reményt.

Snorhávör nor dári!

dcs

Híradó

A Román Kisebbségi és Nemzetiségi Napok alkalmával Kolozsváron, dec. 14-16. között tartották meg a „*Sokszínűség napjait*”, amelyen a Magyarörmények Romániai Szövetségét (MÖRSZ) *Sebesi Karen Attila* elnök képviselte. A kisebbségi médiák szekcióülésén SKA ismét felvetette a Tonic Rádió-ra vonatkozó tervezetet, melyet ezidáig több mint 45 kisebbségi és a legkülönbözőbb tevékenységi körrel rendelkező civil szervezet támogat. A tervezet egy olyan interkulturális, közösségi rádióállomásra vonatkozik, melynek műsorrácsában helyet kapnak a többségi román műsorok mellett, magyar, roma, zsidó, örmény, német, görög, albán stb. műsorok is. A Köztájékoztatási Minisztérium illetékesei, melynek keretében

működik az Etnikumközi Kapcsolatok Hivatala is, személyesen Vasile Dincu miniszter teljes támogatásáról biztosította ennek az egyedi tervzetnek a kezdeményezőit és az eddigi akadékoskodásokat megpróbálják „más stratégiával és eszközökkel” elhárítani.

Ugyancsak e rendezvénysorozat keretében zajlott december 15-én a kisebbségek gálaműsora is, melynek műsorvezetője Sebesi Karen Attila volt. Ezen felléptek a magyar, roma, német, örmény, zsidó közösségek csoportjai.

Laudáció

P. Kádár Dániel Antal C. M. Vind

Ani város c. apátja, örmény katolikus lelkész, főegyházmegyei tanácsos

1916-ban született Erdélyben Désen, természetesen örmény családból. A család szerény anyagi körülmények között élt. Innen került a bécsi Mechitarista Rend iskolájába, majd szerzetesi közösségének tagja lett.

Életcélja a missziós tevékenység volt, így került Budapestre is 1941-42-ben, amikor *Pungutz* páter teljesített a Budapesti Örmény Katolikus Lelkészségen szolgálatot.

Pungutz páter betegeskedése miatt megkérte, hogy segítsen a szolgálat ellátásában, majd vidékre költözésekor átvette a Lelkészség vezetését. 1944-től segédlelkész, majd kinevezett plébános.

A háború alatt 1500 főre tehető az általa megmentett zsidó származásúak száma. Látogatta őket a gettóban, a kórházban és börtönökben. Szerzett számukra hamis okmányokat, *Raul Wallenberggel* sokszor találkozik ügyükben. A megmenekült zsidó származásúak köszönőlevelei a Budapesti Örmény Katolikus Plébánia irattárában 4 nagy albumban megtalálható (bár mi még nem láthattuk).

Mindig elutasította, hogy segítségét nyilvánosságra hozzák, magától értetődőnek tekintette, hogy segítsen mindenkin. Természetesen az akkori államhatalomnak, majd a következő évek diktatúrájának nem tetszett tevékenysége, feljelentették, meghurcolták.

Kénytelen utcaseprőként, műtösként, majd irodai alkalmazottként keresni megélhetését.

A Semmelweis utcában megszervezte a hazai örménykatolikusok hitéletét, de közösségi életét, kulturális és hagyományőrző együttléteit is. Bármikor, bárki betérhetett oda, akár lelki vigaszért, akár segítségért.

Neki köszönhető, hogy 1957-ben fele részben, majd 1970. október 17-én a másik fele részben a Budapesti Örmény Katolikus Lelkészség megvásárolhatta a Bp. XI. Orlay u. 6. szám alatti ingatlant, amely azóta is tulajdonát képezi.

1958-ban az Örmény Szertartású Római Katolikus Egyházközség újja alakuló közgyűlésén elhatározzák, hogy megépítik az örmény katolikus kápolnát az Orlay u-ban, amelyhez első adományozó P. Kádár Dániel apátplébános úr volt, ugyanis a miskolctapolcai kb. 160-180 eFt értékű házas ingatlanának eladási árát ajánlja fel a templom építéséhez.

Gyűjt, kér, spórol, megvonja szinte magától az ételt is, hogy összejöjjön a pénz. A hazai örmény katolikusok igen nagy összegű adományokkal segítik tervét. Erdélyi útjai alkalmával is jelentős támogatásokkal tér haza. Külföldre is elmegy segélyeket, adományokat gyűjteni, amelynek következtében a plébánia 72-73-ban átköltözhet az Orlay u-ba, majd felépül a templomunk, haranglábunk. 1975-ben felszentelik a templomunkat, ahol örmény szertartás szerint magyarul misézik plébánosunk magyarörmény híveinek. A közösségi élet áttevődik gyönyörű ingatlanunkba, az egész örmény közösség örömére.

Fáradhatatlanul gyűjti az örmény emlékeket, hogy létrehozza az Örmény Múzeumot a Plébániánk keretében. Meggyőzi magyarörmény híveit, hogy családi archívumukat, hagyatékukat adják át a múzeumnak, hogy a múlt emlékei szervezett formában kerüljenek megőrzésre, kutatható anyag maradjon az utókornak, hiszen a nemzeti kultúránk része. Sikerült. Csodálatos múzeumot, levéltárat és könyvtárat hagyott hátra számunkra halálakor.

1988. augusztus 14-én halt meg, az Örmény Katolikus Székházunkban. Utolsó percig ellátta szolgálatát.

Kívánsága szerint hamvait az Örmény Katolikus Kápolnánkban helyezték örök nyugalomra.

Atyám! Ugye látod, mi történt azóta! Hogy megcsúfolták az örmény szertartású római katolikus hitéletünket a hitetlenek, illetve a nem tudni milyen hitet vallók. Hogy kizártak saját plébániánkból,

templomunkból, múzeumunkból s elzárták levéltárunkat, könyvtárunkat előlünk. Hogy hiába van ott pl. Korbuly Domonkos teljes hagyatéka abból a célból, hogy tanuljunk belőle, nem juthatunk hozzá semmihez sem. Hogy még örménykatolikus hitéletünket is megakadályozzák, erőszakkal megzavarják. Sőt az utolsó napok eseményeiként nemcsak egy Magyarországi Örmény Egyház nevű ismeretlen hitéletű szekta, hanem a hazánkban nem létező ortodox örmény egyház papja is beköltözött a Budapesti Örmény Katolikus Plébániánkra. De szerencsére onnan az ortodox örmény papot Róma és a Velencei Mechitarista Rend összefogásával küldött örmény katolikus adminisztrátor eltávolította 3 nappal ezelőtt. A szekta azonban még bitorolja a miénket, de megteszünk mindent az eltávolításuk érdekében.

Amit akartál, az elindult: mi örménykatolikusok kértük a múzeumunk közgyűjteményé tételét, hogy megmentjük múltunkat a jövő számára. Ezt akartad Te is Atyám!

Köszönjük, hogy elindítottál bennünket az életben s személy szerint én azt is, hogy segítségeddel - Atyám - eljuthattam 1970-ben magánturistaként másodmagammal az őshazába, megismerni a gyökereket.

Atyám! Tudom hogy mindenről tudsz és segítesz bennünket. Tedd tovább is, mert még nincs vége az ellenünk való ármánykodásnak. Járj közbe Istenünknel, hogy vigyázzon a maroknyi örménykatolikusokra itthon is és otthon is Erdélyországban, szülőföldeden, szülőföldünkön. Könyörögi érettünk!

A díjat testvére, a Győrben élt *Nagy Jánosné sz. Kádár Lujza* ez év júliusában történt elhalálása miatt leánya, *Szalai Rudolfné Nagy Ágnes* venné át, azonban kórházi ápolása ebben megakadályozta, így azt a győri megbízottjának adjuk át.

dr. Issekutz Sarolta

Laudáció

Dr. Hovhannesian Eghia ügyvéd

1885. április. 2-án született és 1948. aug. 15-én halt meg. Törökországi örmény családból származott. Nagypapa téglagyáros volt, közel a fővároshoz, Isztambulhoz az ázsiai parton, aki saját hajójával szállította áruját. Jobb patricius család, elismert a fővárosban. 11 gyermeke volt.

Édesapja, Onnig 1856-ban született Skutariban. Az örmény patriarchátus tisztviselője volt, később konstantinápolyi ügyvéd. Emellett a kurucsimesi örmény egyházközség titkára.

Édesanyja a Márvány tenger európai partján született 1854-ben, korán elhalt.

Öt gyermekük született, köztük Eghia, aki iskoláit Törökországban, Kartalban végzi, majd Bulgáriában, (Sumlában), Németországban. A törökországi örmény üldözés miatt menekülnek. Az örmény, török, francia nyelvet kitűnően elsajátítja.

1901-ben kerül Budapestre, ahol a skót elemi iskolában magyar nyelvet tanul, majd a Damjanich u-i és a Barcsay u-i gimnázium tanulója. Egyetemi tanulmányait Budapesten kezdi (1907-1911), majd Heidelbergben és Lausannban végzi (1913-1914).

Tehát francia, örmény, bolgár, német és magyar iskolák csiszolják elméjét, mélyítik tudását.

1914-ben házasságot köt Ritter Juliannával, aki erdélyi lány volt. Három gyermeke született, akik közül leánygyermeke korán elhal. Két fia: Dr. Hovhannesian Yervant Károly (1920-1978), utóbb Tarján Károly névre magyarosította nevét, ugyancsak ügyvéd. Dr. Hovhannesian Zaven János, utóbb Lukács Jánosra magyarosította nevét (1921 -1995), aki Bottyán János és Bor Ambrus írói álnéven publikált. Szintén jogi doktorátussal ügyvéd lett. *Útlevélkép háttérrel* c. könyve a családról íródott.

Öt unokája és eddig öt dédunokája született a díjazottnak.

Dr. Hovhannesian Eghia ügyvédi pályája mellett - melyet Gödöllőn gyakorolt - sokat utazott, levelezett, kutatott. Foglalkoztatta az örmény történelem, a diaszpórában élő örmények élete, kultúrájuk, gyökerei.

Átfogó, nagy munkái:

1. *Armenia népe*, 1934. Gödöllő

alcíme: Múltja, történelme. Irodalma, sajtója, művészete.

Az örmény kérdés. Az örmény kolóniák. A magyarországi örmények. Részletes, igen átfogó munka, sok olyan ismerettel, amely örmény nyelvtudás nélkül nem vált volna általunk megismerhetővé.

2. *Hazai örmények a nemzet szolgálatában*, 1940. Gödöllő.

Függelékben a magyarországi örmény családok névsora.

3. *Az örmények* c. közös munka, amely 1921-ben Budapesten jelent meg, közösen Dr. Ávedik Félixkel és Dr. Hermann Antallal.

4. *Szemelvények az örmény irodalomból*. Lírikusok. 1942. Gödöllő.

Valamennyi műve alapmű, a Szongott Kristóf által elkezdett kutató-feltáró megőrző munka XX. századi folytatása. Munkáiból ismerhetjük meg a XX. század első fele kiemelkedő magyarörmény személyiségeit is, életrajzi adatokkal, munkásságuk ismertetésével. Egyházi és világi személyiségeket, társadalmi, politikai, tudományos, művészeti életünk kiválóságait.

Dr. Hovhannesian Eghia Törökországból indult, s hazájába, Magyarországra érkezett. Tökéletesen itthon érezte magát. Részt vett a magyarörmény társadalmi életben, a magyarörmények egyesületében. Segítette magyarörmény honfitársait, hogy minél többet tudjanak meg őseikről, történelmükről, kultúrájukról. Munkásságával felbecsülhetetlen értéket hagyott hátra számunkra. A díjat legidősebb unokája: *Dr. Tarján Tamás* veszi át. (Aki néhány köszönetet nyilvánító szót mondott és bemutatta a 6. unokát, a kéthetes Hovhannest.)

„Őrizd meg a Te népedet békében...” - januári gondolatok

Így imádkozik a pap az örmény szentmise végén:

„Őrizd meg a Te népedet békében, Krisztus Istenünk, a Te szent drága kereszted árnyékában, szabadíts meg minden látható és láthatatlan ellenségünktől, tégy minket méltóvá, hogy hálaadással dicsőítsünk Téged, az Atyával és a Szentlélekkel együtt, most és mindenkor és örökkön örökké. Amen.”

Ebben az évben is kiemelünk egy-egy útmutató gondolatot, s ehhez segítségünkre vannak a szertartási szövegek, melyeket közzéteszünk, néhai Kovács Géza székesfehérvári egyházmegyes lelkész fordításában. Most az év elején helyénvaló, hogy olyan imádságot idézzünk, melyből útravaló gondolatokat vihetek el a miséről távozó; bár ezzel az imával az isteni szolgálat már véget ért, de a nap, a hét, a hónap folytatódik. S ezek során legfontosabb a békesség, mert csak így élhetünk igazán. Sorozatunk címe is erre utal. (További havonkénti gondolataink alapját felváltva szolgáltatják az örmény liturgia eucharisztikus és halotti saragánjai.

Dr. Sasvári László

Gyulafehérvár, 2001. december 18.

dr. Issekutz Sarolta
elnöknő
Budapest

Szeretném megköszönni az ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK hűséges küldését, mert így mindig tájékozódhatom a Magyarörmény mozgalom eseményeiről. ISTEN fizesse! A jövőben is kérem tisztelettel.

Kegyelemteljes karácsonyi ünnepeket és áldott új esztendőt kívánok a Tisztelt Elnöknőnek és az Egyesület minden tagjának

Miről tanúskodik a kérdőív?

Tavaly júniusi számunkhoz mellékelünk egy kérdőívet, és arra kértük Olvasóinkat, hogy kitöltve küldjék vissza. Az összesítés és feldolgozás megtörtént, ideje beszámolnunk az eredményekről.

Összesen 111 kérdőív érkezett vissza s ez nagy örömünkre szolgált. (A hasonló jellegű olvasói felmérések tapasztalatai szerint jó esetben az olvasók 5-7 százaléka juttatja vissza a kérdőívet.) Az Erdélyi Örmény Gyökerek Füzetek 1100 példányban jelenik meg; a példányszám egy része közgyűjteményekbe, felsőfokú tanintézetekbe, egyházi könyvtárakba jut, ezek természetesen nem töltik ki a kérdőívet s nem küldik vissza, csak a magánszemélyek.

A 111-es szám tehát körülbelül 12 százalékos részvételt jelent, vagyis nagyfokú aktivitást, a lap iránti érdeklődést.

Három esetben a kérdőívet ketten, egy másik esetben hárman írták alá, így a 111 ív összesen 116 személyt jelent.

A minta szerint olvasóink 56%-a férfi, 44%-a nő, (65, illetve 51 fő).

Legfiatalabb férfi olvasónk 29 éves, míg a legidősebb 83, az átlagéletkor 58 év; a hölgyek túltesznek rajtuk, itt a legfiatalabb olvasó 22, míg a legidősebb 93 éves, de táboruk idősebb, az átlagéletkor 63 év.

Kértük a lakhely (legalább az ország) jelölését is, itt csupán egy kérdőíven nincs válasz, egyébként 88-an magyarországiak, egy belgiumi (!) válasz érkezett, a többi Erdélyből, Romániából (így Bukarestből is) jött.

A válaszadók átlag életkora nem jelenti azonban az olvasótábor átlag életkorát, csupán azokat, akik közvetlenül kapják a lapot. De ehhez lássunk egy szívmengető tény.

Megkérdeztük, hogy a kapott példányt átadják-e másoknak is? 78 kérdőíven válaszoltak igennel, egy-két esetet kivéve konkrét számot is megadtak s ezeket összeszámolva 353 főt kapunk. Ha ehhez hozzávesszük a 78 tulajdonost is (aki továbbadja a lapot), kiderül, hogy egy példányt átlagosan 5,5 fő olvas.

(Ez minden lap „elérhetőségi mutatója”: minél magasabb a szám, annál több olvasót jelent a vásárolt, vagy - az EÖGYKE-Füzetek esetében - a küldött példányszám.)

Csakhogy, természetesen mit sem tudunk a további 353 fő életkoráról, alaptalan feltételezésekbe nem bocsátkozhatunk.

Lássuk most az Olvasók értékelését, kívánságait. (Itt a számokban eltérések mutatkoznak, ugyanis igen sok kérdőíven nem adtak választ minden kérdésre.)

37-en kezdettől olvassák a lapot, 23-an 1998 óta, 16-an 1999-ben vették kézbe először, 14-en 2000-ben, és csak négyen vannak, akik 2001 óta kapják, olvassák.

29 kérdőív kitöltője átnézi az új lapot, és amit érdekesnek talál, azt elolvassa, a fennmaradó 82 kérdőív kitöltői mindent végigolvasnak benne. (Ez azt jelenti a szerkesztőség számára, hogy a továbbiakban sem lehet a lapban „fontos” és „kevésbé fontos” anyag.)

6. kérdésünk így hangzott: elégedett-e a lap tartalmával? „Igen”-t 89-en jelöltek, a „többé-kevésbé” választ 17-en adták meg, míg a „nem”-re senki sem szavazott. (A 111 ismét nem jön ki, válaszok hiányában.)

Számunkra ebből az következik, hogy bírjuk ugyan olvasóink bizalmát, mégis, inkább arra a 17 szavazatra kell figyelniük, akiknek vannak kifogásaik. Külön köszönjük a sok-sok értékes megjegyzést, sőt, levelet, amelyet igen sokan csatoltak a kérdőívhez. Ezekre igyekszünk folyamatosan, magánlevélben reagálni, hiszen a kérdőív nyilvános összesítésekor minden válaszadónak névtelennek kell maradnia.

Igen érdekesen alakult a 7. kérdés, ahol azt kérdeztük, hogy „több”, „kevesebb”, vagy „egyáltalán ne legyen” a lapban bizonyos témakör. Mind az öt témakörnél a „több” győzött, az „egyáltalán ne legyen” pedig sehol sem kapott szavazatot. Az arányok a következők (az első szám a „több” válasz, a második a „kevesebb”):

a) történelmi téma (84 - 7); b) híres emberekről szóló írás (74 - 8); c) a magyarországi magyarörmények mai életéről szóló írás (75 - 12); d) erdélyi közösségeink életéről szóló írás (80 - 13); e) régebbi, vagy jelenlegi szokásainkra, életmódunkra vonatkozó írás (78 - 13).

Az igazsághoz hozzátartozik, hogy többen odaírták: nem válogatnak a válaszok közt, mert jó a jelenlegi arány. (Ez a kérdőív hibája, hogy nem szerepelt ennél a pontnál a „változatlan” válasz lehetősége.) Mások igen belátóan hozzáfűzték a megjegyzéseikben, hogy bejelölték ugyan a témáknál a „több” választ, de tudják, hogy pénzkérdés, hiszen a lap terjedelmét kellene növelni.

Tudatában vagyunk mi is, hogy nagyon-nagyon sok olyan anyag vár közlésre, amely hasznára válna

Olvasóinknak, az egész örménymagyar-magyarörmény közösségnek. (Az egyik válaszadó felveti például, hogy sokkal nagyobb terjedelemben közölhetnénk írásokat Szongoth Kristóf Armeniájából.) Anyag, közölni való régi és új írás, tanulmány, elbeszélés, stb. valóban bőven akadna. Sajnos, a terjedelem növelésével nemhogy lineárisan, de szinte hatványozottan növekszik a költség is, kezdve a szövegek beírásától egészen a nyomásig - és a postáig.

Ugyanilyen megjegyzéseket kapott 9. kérdésünk is: 80 esetben elégedettek a lap külalakjával, 22 esetben „többé-kevésbé”, míg egy válasz határozott „nem”-et mond. Ám itt is akadnak érdekes megjegyzések, valaki például azért jelölte meg az „igen” választ, mert úgy látja, csak több pénzzel lehetne szebbé tenni. Egy olvasó közepesen elégedett a lap külalakjával, de rögtön meg is jegyzi: „tudom, ez pénzkérdés”. Egy másik válaszadó színesben szeretné látni a Füzeteket, ismét más nagyobb formátumban. Megjegyzéseikben legtöbbször sokkal több képet szeretnének, és persze, jobb minőségben. Ez már kétszeresen is pénz kérdése, ráadásul a több kép ugyanakkora lapfelületnél sok szöveget szorít ki.

Az általános értékelésnél (10. pont, „adjon osztályzatot”), a lap kapott két 1 -est, két 2-est, öt 3-ast, 40 db 4-est és 57 db 5-öst. (Öt kérdőíven nem volt „osztályzat” bejelölve.)

Ismét az a dolgunk, hogy ne a sok 5-ös osztályzatra függesszük szemünket büszkén, hanem a 4-esekre, akik tehát találnak kifogásolni valót, főként pedig az elégedetlen 3-as és 2-es osztályzatokra. (Csak érdekességként teszem hozzá: az egyik 1-es félreértés lehet, mert egy olyan kérdőíven szerepel, amelynek kitöltője amúgy teljesen elégedett a lap tartalmával - 6. kérdés - és külalakjával - 9. kérdés.)

A 8. kérdés válaszait hagytuk utoljára, hiszen ez azt célozta, hogy hírrrel, híradással, kisebb-nagyobb beszámolóval minél többen s minél több helyről jelentkezzenek. De azt a választ, amely szerint szívesen írna-tudósítana, csakhogy nincs ideje, 31-en jelölték be. Természetes, hogy akik az „igen”-t jelölték, azokkal fokozatosan felvesszük a kapcsolatot.

Összefoglalásul: ismételten köszönetet mondunk minden Olvasónknak, aki vette a fáradságot és kitöltötte, valamint saját költségén el is küldte a kérdőívet. A számadatok az egyszerű összesítésen túl még sok meggondolni valót nyújtanak, mint említettük, nem csak az arányok, de a megjegyzések, javaslatok, kifogások is.

Dávid Csaba

Öt éve temettük el Keresztes Zolit

Fél évtizede, 1996. november hetedik napján kísértük utolsó útjára a Házsongárdi Magyar Pantheonban a túlonúl korán eltávozott, még sok tervet és álmodó szövő Keresztes Zoltánt.

Kollégák voltunk Zolival - még gimnazista korunkból. A sport hozott össze bennünket. Más sportágban tevékenykedtünk, de egykori kincses városunk múlt századi hangulatában valamennyi sportoló voltaképpen egyetlen, közös családot alkotott... És az alkalmankénti iskolai vetélkedők, ünnepek is így hoztak össze bennünket, őt, a piaristát, velünk, a refekkel, és így tovább... Később a hasonlóképpen nagy családot jelentő Bolyai Egyetemen szövődött tovább (nemcsak sport) barátságunk, hogy aztán, nem sokkal a Kolozsvári Rádiónak már 1954-es márciusi beindulásával még szorosabban kerüljünk egymás mellé. Ő belső, jómagam - azóta is - külső munkatársként. De a cél közös volt: a meglehetősen megszorított és szigorú feltételek között is az egyhangúnál, unalmasnál jobb adást juttatni adáskörzetünk magyar hallgatóihoz. A sportban ez viszonylag könnyebb volt. Ő viszont a rádiós műfajok úgyszólván valamennyi ágában jóval nehezebb körülmények között birkózott (birkózhatott!) meg ezzel a feladattal. Különösen, hogy egykori hadapród-iskolai tanulmányai, úgymond, kaderszinten is akadályt jelentettek fáradhatatlan, megfeszített munkája végzésében. Ez is nagymértékben közre játszott, hogy az 50-es évek végén koholt vádakkal, a közismerten legtöbbször dolgozó rádiós kezéből végleg kivették a mikrofont. És bár, végtére kényszer-munkahelyén, a könyvterjesztésben is derekas, lelkiismeretes munkát végzett, régi szerelmétől, a rádiózástól való megfosztása élete végéig nyomot hagyott lelkében.

A könyvterjesztésben sem maradhatott végig. A jó értelemben vett és alkalmazott megkülönböztetés, a manapság gyakran hangzott pozitív diszkrimináció saját vesztét okozta. Így aztán régi kedvelt hobbijának a rejtvénytyszerkesztésnek szentelte életét. Éveken, évtizedeken át az ország sok százezer magyar rejtvényfejtőjének szerzett örömet, biztosított kellemes időtöltést, szórakozást, kikapcsolódást a jóformán

valamennyi belföldi napilapban és folyóiratban, évkönyvben, önálló kötetben szüntelenül jelen levő kereszt- vagy betűrejtvényeivel, vezetett maga összeállította műsorokat, vetélkedőket, kérdezz-felelek versenyeket elemistáknak, gimnazistáknak, egyetemistáknak.

Egyik életre keltője volt az erdélyi magyarörmények egyesületének, újra indította az egykor Szongoth Kristóf alapította Arménia folyóiratot.

Bár élete utolsó percéig sem tagadta, hogy legnagyobb fájdalmát a rádiótól való kényszer búcsú jelentette, rejtvényeknek sokszínűsége, gazdag, nevelő tartalma ékesen bizonyították, hogy változatlanul tartja magát a még a diákkorból, a Farkas utcai Piarista Gimnázium jeles tanáraitól tanultakhoz: az életben mindig becsületesnek, sportszerűnek kell maradni! Első a fair play! És Zoli barátunk, kollégánk ezt mindvégig szem előtt tartotta.

Temetésének ötödik évfordulóján kegyelettel emlékezünk rá.

László Ferenc
SZABADSÁG kolozsvári közéleti
napilap, 2001. november 7.

Lapunk az interneten: www.magy-orm.matavnet.hu honlapon.
Elektronikus levélcímünk (E-mail): magyar.ormeny@axelero.hu

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület folytatja az **adományok gyűjtését** az erdélyi magyarörmény közösségek részére. Megköszönjük az eddig hozzánk eljuttatott adományokat, továbbítjuk azokat. Pénzbeli adományokat az egyesület bankszámlájára is be lehet fizetni.

Bankszámlaszám: Budapest Bank Rt. Hilton fiók: 10100723-72594972-00000007

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület

Székhelye: 1015. Budapest Donáti utca 7/a.

Postacíme: 1251 Budapest Pf., 70.

Telefon: 201-1011, fax/tel: 201-2401.

Elnök: dr. Issekutz Sarolta, fogadóidő minden szerdán 16-18 óra között.

Erdélyi Örmény Gyökerek füzetek

A Budapesti Örmény Kisebbségi Önkormányzatok Társulása havonta megjelenő kiadványa

Felelős kiadó: dr. Issekutz Sarolta

Szerkesztő: Dávid Csaba

Munkatársak: dr. Borszéki Béla, Fancsali János

Szerkesztőség: 1251 Budapest Pf 70. Tel: (1) 201-1011, Fax: (1) 201-2401

Tördelés: Szöke Szabin, Bezák Tibor

Nyomdai munkák: Timp Kft